

tržiški tekstilec

bombažna predilnica in tkalnica | tržič

leto XVIII

september 1977

št. 9

Problematika tkalnice

V izvajanju bi se v glavnem omejil samo na problematiko drugega polletja, ker je bila tematika prejšnjega obdobja že obravnavana na samoupravnih organih.

1. Osnovni material

Zaloge bombažne preje in ostalih prej so bile zadostne tako, da ni bilo problemov s količinsko oskrbo. Usklajena pa niso razmerja OE preje med osnovo in votkom, kar se odraža najbolj pri Nm 20/1 in Nm 34/1 zlasti sedaj, ko se v večji meri menja proizvodni program na račun grobejše povprečne Nm.

Minimalne zaloge OE preje, ki se uporablja za osnovo, nam povzročajo nemalo težav pri predelavi od faze tnavanja pa do izdelave končnega izdelka na tkalskem stroju. Ta problem se potencira ob že tako problematični kakovosti.

Glede kakovosti preje pa na splošno ugotavljamo, da je slabša, kar pa je po mnenju vodstva TOZD Predilnica treba iskati v glavnem v težavah z osnovno surovino — bombažem. Ocenjujemo pa tudi, da so napake, ki bi se dale z vpeljavo vezave kakovosti odpraviti. Mislimo, da je na tem področju preveč odlašanja in navajanja tako objektivnih kot subjektivnih vzrokov. V TOZD Tkalnica je skoraj na vseh fazah dela uvedeno ocenjevanje kakovosti dela, mislimo pa, da bi se podobno dalo urediti tudi v TOZD Predilnica. V sled tega se s strani sodelavcev pojavljajo negotovanja na račun kakovosti preje, ker se napake preje v enaki meri odražajo v kakovosti končnega izdelka kot tkalske napake. Iz preje slabše kakovosti se ne da izdelati kakovostnega izdelka, pa tudi izkoriščanje strojnih kapacitet je temu primerno nižje.

Od ostalih proizvajalcev se je v glavnem nabavljala česana preja, in sicer Nm 40/1, 50/1 in 85/1. Menjaval se je tudi asortiment, tako da smo uporabljali Nm 40/1 in Nm 50/1 česano triko in osnovnim vitjem, to pa je povzročalo po eni strani težave na brezčolničnih tkalskih strojih pri regulaciji napetosti pri uporabi za votek, po drugi strani pa imelo vpliv na izgled končnega izdelka. To prejo nam je dobavljala Tekstina iz Ajdovščine.

ne. V mesecu juliju pa je prispelo 5 ton tovrstne preje iz uvoza, ki jo do sedaj še nismo predelovali. Nm 85/1 česano osnovo pa smo do sedaj prejeli od treh proizvajalcev (PK Vranje, Dalmatinka Sinj in Tekstilindus Kranj). Tudi tu odstopa kakovost med posameznimi proizvajalci, kar ima velik vpliv na izkoristek strojnih kapacitet. Zato se bo potrebno z enim od boljših dveh dolgoročno vezati. Prejo Nm 85/1 iz Prizrena pa nismo uporabljali, ker že vhodna kontrola kaže na slabšo kakovost.

V mesecu juliju smo previli celotno količino Nm 50/1 mikane osnove, kupljene v Kombiteksu iz Bihača. V primerjavi z dobavljeno količino Nm 34/1 in 40/1 OE preje, s katere kakovostjo smo bili zelo zadovoljni, pa to ne moremo trditi za Nm 50/1 osnovo. Zato smo uveljavljali kvalitativno reklamacijo.

Nm 50/1 PER barvano prejo nam je dobavljala Tekstina iz Ajdovščine, Nm 40/1 česano pa nam barva oziroma beli Svilanit Kamnik. V zadnjem obdobju smo prešli na mehko navijanje tudi za barvano prejo doma, vendar opažamo, da kljub zahtevnosti ni težav.

Osnovno tkanino za Malipol nam še vedno dobavlja Saniteks iz Velike Kladuše, in sicer približno 25.000 m mesečno.

Iz prikazanih podatkov je razvidno, da so planske obveznosti kljub velikim težavam dosežene, razen v mesecu avgustu v m², kjer pa je vzrok manjši zastoj tkanin v pregledovalnici.

Stroj Malipol je glede na povpraševanje po tovrstnih artiklih skoraj nemoteno obratoval tudi v času dopustov. Glede na menjavo artiklov pa smo imeli precejšnje zastoje, ker je bilo potrebno skoraj vse osnove ročno vdeti.

V tem obdobju je bilo izdelanih nekaj vzorcev, tako na tkalskih kot Malipol stroju. Poleg proizvodnje domačih surovih tkanin je pripravljavnica pripravila še osnove in votek za kooperanta Tekstilno tovarno Senožče, ki za nas izdeluje dva manjka-joča artikla. Za TŠC Kranj pa so se opravljale storitve previjanja in škrobljenja.

Velik vpliv na doseganje planskih obveznosti oziroma normalno obratovanje ima poleg prej naštetih faktorjev tudi problematika z delovnimi močmi. Zaradi povečanih izostankov se srečujemo z velikimi problemi v pogostih premetitvah, razširjenemu obsegu dela, organiziranju nadurnega dela itd. Otežkočeno pa je tudi koriščenje dodatnih letnih dopustov glede na potrebe in želje sodelavcev. Omenimo naj, da so bili v tem obdobju primeri,

2. Proizvodnja

	Julij	Avgust
Izvršitev plana m ²	100,90 %	98,38 %
votki	100,16 %	100,64 %
Izkoriščanje strojev na učinkovite ure	94,10 %	98,30 %
na pogonske ure	90,20 %	93,10 %
produktivnost	47,99 % enot/del. uro	37,48 % enot/del. uro
Indeks glede na leto 1976	109,44 %	85,47 %
Kvalitetni faktor 10 % ocenjevanje tkanin	96,70 %	97,20 %

3. Delovna sila

	Julij	Avgust
○ na delu	239 63,6 %	250 66,9 %
○ izostankov	137 36,4 %	124 33,1 %
Porodniški dopust	14 3,7 %	13 3,4 %
Bolezniški izostanki	18 4,8 %	20 5,3 %
Letni dopust	104 27,7 %	89 23,8 %
Odobreni izostanki	1 0,3 %	1 0,3 %
Neopravičeni izostanki	— —	1 0,3 %

(Nadaljevanje na 3. strani)

TINE TOMAZIN –
novi direktor BPT

Delavski svet DO BPT je na svoji seji 7. septembra 1977 na predlog razpisne paritetne komisije imenoval za glavnega direktorja naše DO Tineta Tomazina.

Čeprav ga kot dolgoletnega člana naše DO že dobro poznamo, se nam zdi potrebno, da ga kot novega direktorja predvsem s stališča njegovih delovnih izkušenj na gospodarskem in političnem področju podrobneje predstavimo.

Rodil se je 8. februarja 1925. leta v Križah. 1940. leta se je zaposlil v Tržiški tovarni kos in srpov, leta 1946 pa je začel delati v BPT na delovnem mestu — planer. Od leta 1949 do 1951 je delal na Okrajnem komiteju KPS — Kranj. Do 1964. leta je opravljal dolžnosti pomočnika komercialnega direktorja v naši DO, nakar je bil imenovan za podpredsednika tržiške občine (1 leto), 2 leti pa je opravljal dolžnosti predsednika naše občine. Leta 1967 se je zopet zaposlil v BPT in do 6. septembra letos opravljal delovne dolžnosti direktorja komercialnega sektorja.

Po poklicu je ekonomski tehnik.

Iz navedenega je razvidno, da si je naš novi direktor v dolgoletni praksi pridobil mnogo izkušenj. Dobro pozna problematiko tekstilne industrije nasploh in vsakdanje težave s katerimi se srečujemo.

Pri opravljanju odgovorne delovne naloge mu želimo mnogo uspeha!

Iz zbornice združenega dela

O podrobnosti osme skupne seje zborov skupščine občine Trzič, ki je bila koncem junija, je o širši problematiki, ki je bila obravnavana, nesmiselno poročati, saj je od seje minilo že tri mesece, za objavo problematike v prejšnji številki glasila pa uredništvo ni dobilo pravočasno zapisnika te seje. Zato bomo danes na kratko pregledali le najvažnejše točke dnevnega reda in odgovore na delegatska vprašanja.

Pomembnejša zadeva, ki je bila obravnavana na tej seji, je bil predlog proračuna občine Trzič za leto 1977 s predlogom odloka. V obrazložitvi predloga je bila poudarjena težka proračunska situacija naše občine v letošnjem letu in da je bila pri sestavljanju proračuna storjena napaka, ker je za OO ZZB planiran manjši znesek kot jim za to leto pripada, kar pa bo popravljeno s tem, da bo IS SO namenil manjkajoči znesek iz nerazporejenih sredstev proračuna.

V razpravi so bila postavljena določena vprašanja, na katera so bili odgovori delegatom posredovani že na seji, tako, da je bil predlog proračuna sprejet.

Na seji je bilo obravnavano še naslednje:

— Predlog porazdelitve sredstev samoprispevka in sredstev negospodarskih investicij po krajevnih skupnostih za leto 1977,

— Družbeni dogovor o družbenem izobraževanju v občini Trzič,

— Predlog odloka o določitvi najnižjega odstotka sredstev za razširjeno reprodukcijo, družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu, kreditiranje graditve in nakupa stanovanj, gradnja dijaških domov in financiranje izgradnje komunalnih naprav v stanovanjskih naseljih,

— Predlog odloka o obveznem prispevku za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu v občini Trzič,

— Predlog odloka o obveznem združevanju dela sredstev za kreditiranje stanovanjske gradnje v občini Trzič,

— Poročilo o koriščenju sredstev za kanalščino,

— Program dela zborov skupščine občine Trzič za II. polletje 1977,

— Predlog odloka o spremembi odloka o gradnji in financiranju zaklonišč na območju občine Trzič,

— Volitve in imenovanja.

Navajamo nekaj odgovorov na delegatska vprašanja:

Delegacija BPT Trzič:

Vprašanje:

V časopisu GLAS je bil objavljen članek o hudem pomanjkanju vode v tistih naseljih občine Kranj, ki dobivajo vodo iz vodovoda Blajšnice. Pisec tudi navaja, da je temu pomanjkanju kriv Trzič, češ da je bilo ob gradnji vodovoda dogovorjeno, da bo Trzič dobival 7 sekundnih litrov vode, Kranj pa 12 sekundnih litrov. Sedaj je to razmerje ravno obratno, tako da Trzič prejema 12 litrov in Kranj 7 litrov vode.

Ker delegacija meni, da pisanje v članku ni objektivno, zahteva odgovor po tej stvari.

Poleg tega pa je tudi navedeno, da bo problem pomanjkanja vode rešen z gradnjo vodovoda Črni gozd, kamor naj bi tudi občina Kranj soinvestirala. Glede na to delegacija opozarja, naj občina Trzič najprej sebi preskrbi vodo, saj je znano dejstvo, da ostanejo brez vode najprej višje ležeči kraji. Prav tako delegacija prosi SO Trzič, naj k morebitnim razgovorom o gradnji vodovoda Črni gozd povabi tudi BPT Trzič, ki je glede na HC in proizvedeno električno energijo prav tako življenjsko zainteresirana za zadostno količino vode z omenjenega področja.

Odgovor je pripravilo Komunalno podjetje Trzič:

Objavljeni članek v časopisu Glas »Varčujmo z vodo« dne 17. 6. 1977 je brez dvoma enostranski na iniciativo Komunalnega podjetja Vodovod Kranj. Vsekakor tako pisanje ni objektivno in zavaja dejansko stanje v napačno smer, zato moramo poudariti, da ni sklenjen nikakršen dogovor o uporabi vode 12,5 l/sek. za področje občine Kranj in 7,5 l/sek. za področje občine Trzič.

Skupinski vodovod Žegnani studenec—Kovor—Naklo ima v sedanjih razmerah 26 l/sek. pitne vode, od tega se je porabi na podlagi meritev za področje občine Kranj 9,20 l/sek. za območje občine Trzič pa 16,20 l/sek.

Dejstvo, ki je razvidno iz projektnega elaborata iz leta 1959 pove, da projektant in revizijska komisija nista upoštevala zadostne normative porabe vode na osebo, kajti tri minimalne kategorije 80 l na dan, 120 l na dan in 152 l na dan na prebivalca ne odgovarjajo današnjim potrebam, toda takrat so bila izdana taka priporočila projektantu na Upravi za vodno gospodarstvo LRS.

Današnja dejanska poraba vode na osebo z upoštevanjem živine in drobnice pa je od 250 do 300 l na dan.

Nedvomno je razumljivo, da je zaradi tega na skupinskem vodovodu nastalo kritično obdobje preskrbe z vodo že dalj časa prisotno, zato je Komunalno podjetje Trzič ta vodovodni sistem na zajetjih in rezervoarjih sukcesivno dograjevalo za 13,5 l/sek. in vanj investiralo 2.360.000 din lastnih in kreditnih sredstev, pa kljub temu problem preskrbe za daljše obdobje ne bo rešen, ker so količine vodnih virov na tem območju, ki so primerni in higiensko neoporečni, za manjšimi dodatnimi zajetji že 80% izkoriščeni.

Ze večkrat poudarjene in navedene ugotovitve zagotavljajo, da bo predmetni vodovod odgovorjal potrebam preskrbe z vodo še nekako do

leta 1983/84, zato je do tega časa treba pripraviti in usposobiti druge vire in naprave za preskrbo prebivalstva s pitno vodo, kar naj bo ena izmed nalog novoustanovljene skupščine SKIS v občini Trzič.

Načrtovalci vodovoda Žegnani studenec—Bistrica—Kovor—Naklo ne morejo nositi polne odgovornosti sedanjega stanja tega vodovodnega sistema, ker je iz podatkov tehnične dokumentacije razvidno, da je osnovni razlog tega stanja nenačrtno urbanistično planiranje in programiranje, ki še do danes ni urejeno in usklajeno z vsemi primarnimi in sekundarnimi napravami, ne pa leta 1959, ko se je ta vodovod projektiral. Od takrat do danes pa so se posamezni kraji s prebivalstvom pomnožili tudi do trikrat, npr. za Bistrico pri Trziču je bilo predvideno, da bo leta 1994 imela 2030 prebivalcev, dejansko pa ima že sedaj 3200 naseljenih prebivalcev. Menimo, da moramo upoštevatii dejstvo, da voda ni neizčrpen vir našega zadovoljevanja potreb, saj posledice se zelo hitro prikazujejo in pripeljejo do merošljivih problemov, negotovanja in kritiziranja.

Vodovod Črni gozd—Trzič—Kranj

Delegatsko vprašanje delegacije BPT je umešno, mi ga lahko konkretiziramo le na osnovi doslej izdelane tehnične dokumentacije. Idejni projekt in investicijski elaborat tega vodovodnega sistema je izdelan pri PNZ Ljubljana, pod št. V-624, v letu 1976. Ta obsega območja celotnega ojačanja za Trzič z okolico od nizke do visoke cone, zlasti območja kritične preskrbe.

Vodovod je projektiran za daljše obdobje in to iz razloga, ker so izvorne količine vode od 180 do 200 l/sek. (po dosedanjih meritvah, ki se še opravljajo).

V idejnem programu je predvideno, da bi se iz tega vodovodnega sistema trošila voda za območje Trziča približno 110 l/sek. in za severni del območja Kranja približno 90 l/sek.

Prepričani smo, da se je v Trziču z gradnjo vodovoda Lom v letu 1962 (takrat je bil odklonjen vodovod Črni gozd) napravila usodna napaka, kajti od tega vodovoda se je mnogo obetalno, vsa praksa za nazaj pa kaže, da je te vode samo 1/3 od predvidene količine in še ta 52% oporečna po izvidih ZSMH Kranj na užitnost, kar je nesposobno, da infiltracija Lomščice in obdelovalne površine kmetijskih zemljišč kvarno vplivajo na celotno zajetje. Zavedati se moramo, da take napake iz leta 1962 ne smemo ponoviti, ker zaradi tega sedaj letno plačujemo 200.000 din tokovine za prečrpavanje vode v višje ležeče cone.

Z gradnjo vodovoda Črni gozd pa se bo ob vedno večji potrošnji zagotavljala pitna

voda potrošnikom v zadostnih razpoložljivih količinah, ki se planirajo za obdobje 40 let tudi za novo industrijsko cono ob Tržiški Bistrici.

Brez dvoma se bo k nadaljnjim razgovorom in razpravam o gradnji vodovoda Črni gozd vabilo tudi predstavnik BPT Trzič, čeprav se po sedanjih ugotovitvah predvideva, da njihov energetski sistem na tem področju ne bo močno prizadet, poleg tega se pa moramo zavedati, da ima pitna voda, ki je življenjsko važna, vsekakor prednost.

Komunalno podjetje Trzič je že v letu 1976 z vlogo zaprosilo SO Trzič, oddelek za gospodarstvo, da za vodovod Črni gozd organizira vodogospodarsko razpravo, zlasti za gradnjo prve etape vodovoda od Črnega gozda do rezervoarja na Cimpru, vendar te razprave še do danes ni bilo.

Delegacija podjetja TRIO je postavila naslednje

vprašanje:

Izvajalci del na vodovodu na Pavlinovi jasi B-7 so zelo malomarno zasuli in predlagajo, da se jih na to opozori.

Odgovor:

Dela na ojačanju skupinskega vodovoda Žegnani studenec na območju B-7 v Bistrici pri Trziču se še izvajajo, zato je razumljivo, da zasutje še ni dokončno urejeno, ker se bo še opravljalo tlačno preizkušnje. Končna ureditev in planiranje terena pa izkopanih zemljiščih se bo uredila z zaključnimi deli vodovoda B-7, za katerega predvidevamo, da bo izročen v uporabo do konca oktobra t.l.

Delegat Roman Škof je želel pojasniti, če je dimnikar upravičen zahtevati od stranke plačilo, čeprav dimnika ne metata. Dimnika namreč ne uporabljajo že najmanj dve leti, kljub temu pa dimnikar vsak mesec pride in terja plačilo, čeprav storitve dejansko ne opravi?

Odgovor:

1. Čiščenje kurilnih naprav, dimovodov in dimnikov v zasebnih gospodarstvih.

Kurilne naprave na trda goriva, dimovodi in dimniki v zasebnih gospodarstvih se po odloku čistijo v kurilni sezoni od 1. oktobra do 31. maja najmanj enkrat v dveh mesecih, v času od 1. junija do 30. septembra pa mora pooblaščen dimnikarska organizacija opraviti strokovni pregled navedenih naprav, če so varne in v uporabnem stanju.

Navedeni odlok o rokih čiščenja kurilnih naprav na trda goriva, dimnikov in dimovodov v zasebnih gospodarstvih je bil izdan na podlagi 13. člena zakona o dimnikarski službi. Odlok določa tudi denarno kazen do 10.000.—din za prekršek, ki ga stori dimnikarska organizacija, če ne pregleda ali ne očisti kurilnih naprav na trda goriva, dimovodov in dimnikov v rokih, ki so predpisani z odlokom.

2. Zaračunavanje storitev

Čiščenje naprav v kurilni sezoni in pregledovanje letnih izvenc sezona zaračunava dimnikarska organizacija po tarifi, ki jo potrdi pristojni upravni organ v občini (oddelek za gospodarstvo). Dimnikar od uporabnika ne more zahtevati plačila za storitev, ki je ni izvršil (zahtevati npr. plačilo po polovični ceni), ampak mora opraviti pregled stanja naprav, pri katerem ugotovi, ali je ali ni potrebno čiščenje, ta pregled pa lahko zaračuna po ceni za pregled (polovični ceni čiščenja — kot navaja potrjeni cenik).

Če ugotovi potrebo po čiščenju, mora le-to predpisano opraviti in po potrjeni tarifi zaračunati.

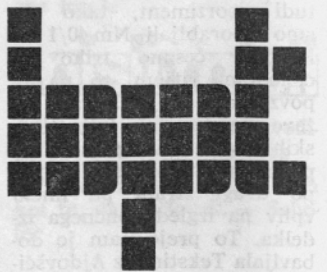
3. Dolžnost uporabnika naprav v zvezi s čiščenjem in pregledovanjem

Zakon o dimnikarski službi v 7. členu določa, da mora uporabnik kurilnih naprav, dimovodov, dimnikov in prezračevalnih naprav poskrbeti, da so te naprave očiščene in pregledane v predpisanih rokih po pooblaščenim dimnikarski organizaciji ali samostojnem obrtniku. Isti zakon v 9. členu določa, da mora uporabnik naprav, ki jih je dolžan dimnikar očistiti ali pregledati omogočiti dimnikarju prost dostop do njih.

Zakon o dimnikarski službi v 15. členu določa denarno kazen do 5.000 din za prekršek, ki ga stori občan, ki samostojno opravlja dimnikarske storitve, čeprav nima strokovne izobrazbe za dimnikarja ali če ne poskrbi, da so kurilne naprave, dimovodi in dimniki ter prezračevalne naprave očiščene.

Problematika

Dimnikarska organizacija nima izdelanega programa čiščenja in ne obvešča pravočasno uporabnikov o dnevu čiščenja. Pojavljajo se primeri, ko uporabnik sam opravi čiščenje (krši zakon) in dimnikarju ne dovoli opraviti storitve. Le-ta pa potem samo zahteva plačilo storitve, ki je ni opravil (po polovični ceni) in s tem krši zakonsko določilo, ker ima dolžnost in pravico, da pregleda stanje naprav in po potrebi izvrši čiščenje le-teh. Dimnikarska organizacija bi morala preko dimnikarjev opozarjati uporabnike na njihove dolžnosti in pravice v zvezi z opravljanjem dimnikarskih storitev. Nekateri uporabniki naprav bi morali spremeniti odnos do dimnikarske službe in omogočiti dimnikarju opraviti storitve, ki jih je po zakonu in predpisih dolžan.

Predstavljamo vam...

V 5. številki našega glasila smo bralcem predstavili vodjo TOZD Predilnica in TOZD Tkalnica, danes pa vam predstavljamo vodjo TOZD Oplemenitilnica tovariša Kapel Ivana, ki je bil imenovan za opravljanje te odgovorne delovne dolžnosti na seji DS TOZD Oplemenitilnica dne 18. 5. 1977, delo kot individualni poslovodni organ v temeljni organizaciji pa je prevzel 1. junija.

Končal je srednjo tehnično šolo v Ljubljani — kemijski odsek. Je absolvent Fakultete za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani, oddelek za kemijsko tehnologijo. Leta 1965 se je zaposlil v naši delovni organizaciji in je vse do imenovanja za vodjo TOZD delal na delovnem mestu »tehnolog v razvojnem oddelku«. V razgovoru nam je povedal:

»Poleg službenih dolžnosti delam še v družbenopolitičnih organizacijah, saj sem član občinske konference ZK, član občinskega komiteja ZK, ter delegat družbenopolitičnega zbora. Vse te funkcije terjajo še dodatne zadožitve, tako, da mi prostega časa vedno primanjkuje.

Z ustanovitvijo TOZD smo naredili velik korak k ureditvi novega samoupravnega odnosa na najširši osnovi. Kljub temu, da smo v prehodu na novo organiziranost po TOZD posvetili mnogo truda in časa, menim, da je bil ta prehod včasih nepotrebno zavlačen. Predvsem pa bi rad poudaril, da po mojem mnenju večkrat zamenjamo vsebino s formo, z miselnostjo, da so nekatere spremembe v organiziranosti samo zato, ker tako pač mora biti.

Seveda prehod na novo organiziranost še ni končan. Veliko pozornost moramo posvetiti metodologiji planiranja, saj plan sam pomeni temeljno samoupravno odločitev. V zakonu o združenem delu je tudi povsem jasno

poudarjeno, da je potrebno že letos razrešiti celoten splet dohodkovnih odnosov. Če razrešimo te odnose pomeni, da smo s tem opredelili tudi TOZD.

Prednost take organiziranosti se za TOZD Oplemenitilnica odražajo v vse močnejšem vključevanju neposrednih proizvajalcev v samoupravne tokove. S prenosom oziroma razširitvijo sa-

moupravnih pravic in dolžnosti do TOZD smo dosegli, da je pripravljenost za aktivno sodelovanje v samoupravnih organih neprimerno večja. Preko zborov, DS TOZD, odbora za medsebojna razmerja delavcev, poslovnega odbora in odbora za samoupravno delavsko kontrolo je podana vsa možnost, da delavci z osebnim izjavljanjem ali po svojih delegatih enakopravno odločamo o vseh vprašanih dela in družbene reprodukcije.

Mislím, da nam mora biti vsem jasno, da ustanovitev

razpenjalnem sušilniku manjkajo še: impregnirani fulard, avtonomna grelna naprava na srednje težko olje in naprava za avtomatsko uravnavanje votka. Omenjena investicija nam bo odpravila ozko grlo na področju apretiranja in barvanja. Razvojno se predvideva, da bo z nekaterimi prigraditvami dodatnih elementov na stari razpenjalni sušilnik, možno razviti tehnologijo nanosov. V adjustirnici bomo predvidoma v novembru dobili merilno — navijalni — dvojni stroj, tako da bo tudi ta investicija zaključena.

Do zastoja pri realizaciji omenjenih investicij je prišlo zaradi zakonskih omejitev pri uvozu opreme iz zahodnih držav. Zdaj smo dobili vsa ustrezna soglasja za uvoz in upam, da bodo te investicije čimprej realizirane.

DITT na strokovni ekskurziji

V skladu s programom aktivnosti je Društvo inženirjev in tehnikov organiziralo ekskurzijo v tovarno Svila v Mariboru. Udeleženci (teh je bilo 30) so imeli priliko, da si ogledajo dobro organizirano podjetje, ter spoznajo mnogo zanimivih in dobrih rešitev, ki bi jih bilo moč prenesti tudi na področje naše delovne organizacije.

Po prihodu v Maribor in krajšem iskanju, smo se le pripeljali do tovarne, kjer so nas poleg direktorja in predsednika DITT-a pričakali še nekateri vodilni delavci »Svile«. O delu in življenju tega 740-članskega kolektiva nas je seznanil direktor tov. Bruno Ravnikar, ki je v uvodu poudaril, da sodi njihovo podjetje glede na izdelano blago v metraži v sam vrh sorodnih tovarn (takih oz. podobnih je v Jugoslaviji 15 op. p.) v naši domovini, pa tudi v evropskem merilu je pri vrhu. Od leta 1950, ko so proizvedli 1,4 milijona m² tkanin pa do danes, so dosegli ogromen napredek, saj bodo v tem letu izdelali 11 milijonov m² tkanin, produktivnost na zaposlenega pa se je v primerjavi z letom 1950 povečala za 7 krat (leta 1950 2000 m²/delavca, letos 14.000 kvadratnih metrov na delavca). Ta napredek je treba pripisati tako vsem zaposlenim in strokovnemu kadru kot tudi modernizaciji strojnega parka in organizaciji dela, v kar smo se pri ogledu proizvodnje lahko tudi sami prepričali. Surovine jim v večini dobavljajo domači proizvajalci (ca. 80 %) Julon, Pazinka, Vizkoza in drugi, medtem ko ostale surovine uvažajo. Njihova proizvodnja je, lahko bi rekli, modno usmerjena, proizvodnjo pa planirajo na podlagi lastnega razvojnega programa in na podlagi predlogov nekaterih njihovih strokovnih delavcev, ki opravijo enkrat letno obisk znanih dezeraterjev v vseh evropskih deželah, kjer dobijo natančen vpogled v katero smer se nagiba moda v naslednjem obdobju, ker pravijo, da le na ta način lahko sledijo zahtevam tržišča, saj takrat, ko je dolo-

V poslovni usmeritvi za obdobje 1976 do 1980 se predvideva povečanje deleža tehničnih tkanin oziroma tkanin za reprodukcijo. S proizvodnjo damastov v novi tkalnici pa bomo morali tudi pri plemenitju razviti postopke za vrhunsko obdelavo teh tkanin. Tehnične in žakardske tkanine zahtevajo tudi drugačne postopke barvanja. Če hočemo, da bomo tržno čimbolj prilagodljivi, da bomo ustvarjali večji dohodek, moramo nujno razviti lastno tehnologijo barvanja tudi za zahtevnejši barvili. V prioritetnem planu investicij, ki so ga samoupravni organi že potrdili, sta tudi jigger in barvarna preje. Upam, da se bo tempo investicij gibal v predvidenih okvirih, saj bomo z realizacijo teh investicij postali tehnološko zrejši, sposobni sprejemati tudi težje tržne zahteve.

Problematika tkalnice

(Nadaljevanje s 1. strani)

da zaradi pomanjkanja delovne sile ni obratovalo določeno število strojev, tako na dnevnih kot nočni izmeni.

Pri izostankih je značilno, da je porodniških dopustov in bolezenskih izostankov največ na delovnih mestih natikalk in v čistilni koloni, skoraj nič boljše pa ni situacija na delovnih mestih tkalka (bolezenski izostanki).

Smatramo, da bi bilo nujno potrebno uvesti stimulacijo oziroma na drug način zagotoviti večjo stalnost na delu.

4. Strojni park

Poleg tekočih vzdrževalnih del sta se vršila normirana remonta KOVO 275 in UTAS stavev v srednji etaži. Občasno sta bila prekinjena zaradi koriščenja letnih dopustov oziroma prestavitve mojstrov na oddelku.

Za brezčolnične tkalske stroje so bila izdelana stojala za rezervne križne navitke in zaščite osnovnih valjev. Se-

daj pa se vršijo pripravljalna gradbena dela za montažo dvigala.

Med kolektivnim dopustom v mesecu juliju so bila s strani vzdrževalnih obratov izvršena določena dela v navijalnici, škrobnici in nekaj tudi v tkalnici.

Takoj pa je potrebno pristopiti k popravilu streh, zlasti nad navijalnico in škrobnico, ker ob dežju teče na stroje in v centralno garderobo.

Določene korekture pa bo potrebno narediti pri klimi napravi Versamat tkalnice, da bi se izognili povečanim poškodbam kart na strojih z žakardi.

V tem obdobju so se pojavljale tudi težave glede na zakasnele dobave rezervnih delov za previjalne stroje iz uvoza. Zato smo si morali nekaj najnujnejših tudi sposoditi od drugih delovnih organizacij.

Vodja TOZD Tkalnica
ing. Janez Šmid

TOZD ne pomeni in ne sme pomeniti cepljenja sil in ustvarjanja heterogene delovne organizacije. S sprejetjem samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v DO in sprejetjem samoupravnega sporazuma, ki ureja odnose med TOZD in DSSS smo sprejeli temeljna načela povezovanja. Glede na to, da je organiziranost po TOZD še nova, da je še v dobi nastajanja, da še niso izdelani vsi samoupravni akti, prihaja včasih do problemov pri določanju pristojnosti in se zato včasih nekatere nujne stvari rešujejo prepočasi.

Pri proizvodni problematiki bi poudaril predvsem, da je delo TOZD Oplemenitilnica odvisno od proizvodnje v drugih TOZD, od nakupa tkanin in od uslug drugim organizacijam združenega dela. Vsaka sprememba tržnih pogojev in potreb zaradi tega, takoj direktno vpliva na proizvodni proces, na doseganje planskih zadolžitev in tudi na ekonomičnost pri pripravi proizvodnje. Stremeti moramo, da bo letni plan dejansko zagotavljal nemotenost proizvodnje in čimvečjo izkoriščenost strojnega parka. Seveda ne mislim s tem, da bi moral biti plan nekaj absolutno statičnega, vendar mora v globalu ustrezati količinskim in kvalitativnim zahtevam in možnostim.

Nujno moramo končati začetke investicije. Pri novem

(Nadaljevanje na 4. strani)

DITT na strokovni ekskurziji

(Nadaljevanje s 3. strani)

saj se instruktor in priučevalci lahko res v celoti in dalj časa posvetijo izključno tem delavcem, to pa se jim kasneje, ko delavec svoje delo zaradi dobre usposobljenosti kvalitetno in učinkovito opravlja, tudi obrestuje.

Zanimiv je tudi podatek o njihovih povprečnih osebnih dohodkih, ki znaša 4.600 din. Okrog 4.500 din zaslužijo tudi dobre tkalke na Sulzer strojih, vendar je tu treba takoj poudariti, da delajo v štirih izmenah (torej tudi ob nedeljah) in da je obseg posluževanja dokaj velik. Osebnih dohodek tkalk, ki delajo v treh izmenah na strojih Rütli in Elitex pa je občutno nižji in znaša okrog 3.200 din. Pri tem je treba omeniti še posebnost pri dodatku za nočno delo. Ta je za vse delavce enak v fiksnem znesku, kar pomeni, da dobi mojster

podatek v isti višini kot podmojster, tkalka ali natikalka.

Trenutno je »Svila« organizirana kot enovita delovna organizacija s štirimi DE, vendar pa se intenzivno pripravljajo na preobrazbo ekonomskih odnosov in novo organiziranost delovne organizacije. Predlagano je, da bi bile v sestavi DO tri temeljne organizacije in delovna skupnost. Po izjavi direktorja imajo pripravljene tudi predloge vseh potrebnih samoupravnih aktov, tako da bo uresničevanje zakona o združenem delu potekalo brez večjih zastojev.

V nadaljevanju razgovora so nas seznanili še z družbenim standardom zaposlenih, organizacijo strokovnih služb in področjem AOP. Sledil je ogled proizvodnih obratov, kjer smo bili priča moderni tehnologiji in tej primerni tudi organizaciji dela. V tkalnici so v glavnem tri vrste strojev in sicer brezčolnični

stroji Sulzer na katerih teče delo v štirih izmenah ter stroji Rütli in Elitex, ki obratujejo v treh izmenah. Ogledali smo si še oplemenitilnico z barvarno in tiskarno, kjer prevladujejo modernejši stroji in opreme, opazili pa smo tudi nekatere praktične rešitve na strojih, ki so rezultat dela njihovih strokovnih delavcev.

Celoten ogled proizvodnje daje obiskovalcu vtis modernega in organizacijsko izredno uspešnega podjetja, ki svoje izdelke, ki so v nekaterih primerih kar »paša za oči«, tudi uspešno prodajajo in dosegajo dobre poslovne rezultate.

Seveda pa z obstoječim strojnimi parkom niso zadovoljni in že načrtujejo za naslednje leto nabavo dveh novih tiskarskih strojev iz zahoda ter posebnega stroja za rotacijski tisk, ki bo nabavljen v okviru sejemskega aranžmaja.

2.5. Etikete ni potrebno na izdelke plombirati, pri čemer pa mora prodajalec paziti, da se le-te ne izgubijo (shraniti etiketo do konca v primeru prodaje metraže).

2.9. Na uvoženem tekstilnem izdelku mora biti označena dežela proizvajalca. Tako bi se izognili nepravilnemu informiranju potrošnikov v primeru reeksporta.

Posamezna poglavja 3. točke se nanašajo na označevanje in imenovanje posameznih vrst surovin. Predlagane so bile pomembne spremembe, ki jih splošno ocenimo takole:

— navedejo se le osnovne grupe tekstilnih surovin,

— pri volni se navede le »runska« volna (z najnovejšo formulacijo IWS, ta formulacija bi bila vnesena v poseben standard volne) in vlakna volnenega porekla,

— pri sintetiki se navedejo le nekatere važnejše skupine (PA, PE, PP, PVC, PAN in elastomerna), vse ostale vrste pa pod enotno oznako »sintetika« (člani so bili namreč mnenja, da potrošniki ne poznajo ostalih vrst vlaken),

— v vse skupine se uvede nov termin »regenerirana vlakna«,

— izločijo se usnjeni materiali in materiali plastike (konsultacija z usnarji),

— samo za izdelke iz česane preje je potrebno uvesti termin »česanac«,

— oblačilni predmeti, ki imajo poleg tekstila tudi druge materiale, se le-ti ne izražajo v svojem %, ampak le poimenoma,

— v javni diskusiji se bo opredelilo mnenje v zvezi s pisanjem % sestava, in sicer je predlog tak: vse surovine v % ali najvažnejša v %, ostale le poimenoma (seveda se v vsakem primeru proizvajalec lahko odloči za pisanje vseh %),

— v zadnjih poglavjih so navedeni izdelki, katerim ni potrebno dajati oznak surovinskega sestava.

V točkah od 4. do 16. je podrobnejše obdelano označevanje in obeleževanje posameznih grup tekstilnih izdelkov. Člani so se sporazumeli za nekatere splošne in skupne podatke:

— firma oz. naziv proizvajalca ali uvoznika,

— naziv vrste izdelkov,

— naziv izdelka (artikel, desen, barva, ostale oznake in šifre),

— surovinski sestav (%),

— oznaka JUS za standardizirane izdelke,

— skrčenje ali raztezek v % (pri negi, ne pa po JUS F.S.2.020),

— obvezno pa ni pisati kontrolni znak in datum proizvodnje, v vseh primerih pa tudi ne mase (predvsem ne konfekcije),

— pišejo se le nekatere osnovne dimenzije in kvalitne karakteristike (npr. pri preji tex, ploskih tekstilijah širina, masa in dolžina, konfekcija oznake velikosti itd.),

— iz standarda se izločijo vse oznake velikosti oblačil t. j. tč. 10, 3. str., 27 do 39). Naslednja t. j. točka 16 obravnava označevanje in obeleževanje neregularnih izdelkov.

16.1. Neregularni izdelki so tisti, ki imajo več napak, kot je dovoljeno v posameznih osnovnih standardih. V ploskih tekstilijah (metraži) je potrebno napake označiti, vendar le v primerih, da gre za napake, ki jih lahko lokaliziramo. V vseh ostalih primerih je dovoljeno na etiketi označiti % popusta. Na neregularne izdelke ni dovoljeno pisati JUS. Ostala določila (bonifikacija in popust ostanejo taka, kot doslej).

16.3. Veliko je bilo govora o označevanju napak na konfekciji in končno je prevladalo mnenje, da mesta napake ni potrebno označiti v vseh vrstah oblačil.

Pomembna točka 17 obravnava označevanje in obeleževanje tekstilnih izdelkov v pogledu nege (vzdrževanja in čiščenja). Sprejet je bil glavni sklep, da se Jugoslavija vključuje v popolnosti v sistem mednarodnih oznak. Nekate-določila bi bila taka:

— na izdelkih je (potrebno) obvezno trajno (v glavnih skupinah tekstilne konfekcije) označiti simbole nege, na ostalih izdelkih pa na etiketah),

— pisana navodila nege niso obvezna oz. le tedaj, ko bi potrošnik lahko prišel v dvome (kjer so možne napake),

— pri oznakah pranje se osvojijo oznake 95°C, 60°C, 40°C, 30°C, oznake ročnega pranja in prepoved pranja,

— pri kemičnem čiščenju oznake A.P.F. (P in F s črtico spodaj t. j. za previdnejše čiščenje se zaenkrat ne osvojijo) in prepoved čiščenja,

— pri likanju 200°C, 150°C, 110°C in prepovedi likanja,

— pri beljenju Cl ali prepoved kloriranja,

— zaenkrat se ne osvojijo oznake za sušenje (v bobnu, sušenje z obežanjem, samo s polaganjem t. j. tri oznake kvadratov).

Na zaključku obravnave tega standarda, ki bi bil po predlogu članov komisije klasičificiran kot uredba, je bilo ponovno naglašeno, da se združeno delo lahko odloči za najrazličnejše druge oznake na izdelkih, obvezne pa so navedene v tej uredbi. Zaradi pomanjkanja časa (kljub tridnevem sestanku je bilo mogoče obdelati le uredba), nismo v podrobnosti obdelali dveh važnih standardov, in sicer:

— standard o tekstilni preji (JUS F.B.2.011),

— standard o ploskih tekstilijah (tkaninah, metraži — JUS E.C.0.011).

Dogovorjeno je bilo, da se v standardih izpuščajo konkretna določila karakteristikakovosti (npr. minimalne trdnosti, razteznosti, ipd.), ampak se določijo le dovoljena odstopanja.

V prihodnji številki sledi nadaljevanje pod naslovom Standard za vse vrste tkanin.

Novi standardi v tekstilu

Konec meseca julija je izšel nov zakon o standardizaciji, ki nalaga delovnim organizacijam poglobljeno skrb za proizvodnjo po določilih standardov in kakovosti, kot jo določa tržišče. Zakon je opredelil principe novega koncepta izdelave standardov. Ta določa standardizacijo splošnega pomena za posamezne veje industrije, pomožne standarde in interne standarde delovnih organizacij.

Na področju tekstila smo že pred izdajo novega zakona napravili nekatere korake v smislu integriranejših standardov. Jugoslovanski zavod za standardizacijo v Beogradu je izdelal osnutke treh važnih standardov, zelo pomembnih tudi za BPT:

— JUS F.A.0.011 — označevanje, obeleževanje in pakiranje tekstilnih izdelkov;

— JUS F.C.0.011 — standard za vse vrste tkanin;

— JUS F.B.2.011 — standard za vse vrste prej;

Obravnavo, določevanje pripomb in izdelavo predloga za javno obravnavo je JZS poveril strokovnim komisijam, ki jih sestavljajo predstavniki proizvajalcev posameznih skupin proizvodov in predstavnikov potrošnikov iz cele Jugoslavije. Tudi Slovenija ima v teh nekaj predstavnikov. Član vseh treh strokovnih skupin je tudi Zupan Jože, BPT Tržič (kot predsednik komisije za kakovost tekstila GZ SRS in predstavnik izdelovalca bombažnih prej, tkanin in posteljnine Jugoslavije).

Do sedaj sta bila obdelana dva standarda, in sicer:

— v dneh 22. do 24. 6. 1977 JUS F.A.0.011 v Novi Gorici,

— v dneh 8. do 10. 9. 1977 JUS F.C.0.011 v Zadru, v DO Otočanka,

— predvidoma konec septembra pa še JUS F.B.2.011.

V nadaljevanju podajam prvo poročilo iz omenjenih dveh sestankov, da bi se bralci TT seznanili z najbolj osnovnimi kriteriji in določili standardov, ki naj bi pričeli veljati v letu 1978.

Uredba o označevanju tekstila

Strokovna komisija, ki jo je imenoval in sklical Jugoslovanski zavod za standardizacijo iz Beograda, je imela nalogo, da pripravi: predlog za revizijo Uredbe o označevanju, obeleževanju in pakiranju tekstilnih izdelkov (Ur. list SFRJ št. 37/1961).

Predlog JZS je bil, da omenjeno uredba nadomesti jugoslovanski standard z oznakami JUS F.A.0.011. Člani strokovne komisije so uvodoma razpravljali o vseh vidikih revizije uredbe in tudi o tem, da je kršenje tega predpisa v proizvodnji čisto namerno in iz tega razloga so bili člani mnenja, da bi v danem trenutku bila ustrežnejša uredba in ne standard (kršenje standarda je gospodarski prestop, uredba pa gospodarski prekršek t. j. nižja stopnja kaznivega dejanja). Vodja skupine, predstavnik JZS, tovariš S. Savič je poudaril pomembnost uredbe in orisal tri skupine podatkov, ki so pomembni za delo:

— splošni podatki, ki jih mora vsebovati vsak tekstilni izdelek na tržišču;

— oznake, ki jih mora imeti vsak izdelek v zvezi s surovinskim sestavom in navodili o negi;

— specifični podatki, ki karakterizirajo določen izdelek (npr. širina, teža, skrčenje).

Zvezni inšpektor S. Finci (soavtor stare uredbe) je poudaril predvsem vidike, ki jih ima uredba za zaščito po-

trošnikov in vlogo tržne inšpekcije v ciklusu proizvodnje in plasmata. Pomembna so predvsem ta vprašanja: informiranje potrošnikov o izdelkih, zaščita potrošnikov, principi pakiranja in označevanja izdelkov ter obeščanje potrošnikov o negi izdelkov.

Na zaključku uvodnega dela je bilo obdelano še vprašanje umestnosti vključitve v okvir te uredbe tudi ostale netekstilne konfekcije (usnje, plastična ipd.), tekstila pohišstva in sorodne grupacije. Sklep strokovne komisije je bil, da v Uredbo sodijo le predpisi tekstilne grupacije t. j. promet s tekstilom, dočim naj se grupacija usnarjev in čevljarke industrije odloči o potrebi za delno vključitev svojih izdelkov v to uredba na posebnem sestanku.

Na predlog je bilo izrečeni več pripomb in postavljenih novih formulacij. Ne katere pomembnejše vsebinske razlike bi predvsem bile:

1.1. Standard predpisuje principe označevanja, obeleževanja in pakiranja tekstilnih izdelkov široke potrošnje in reprodukcije, pri čemer se smatra, da sem ne sodijo le tekstilne surovine.

1.3. Standard se ne nanaša le na tekstilne izdelke (100 % tekstil), ampak tudi na oblačilne izdelke, ki poleg tekstilnih materialov vsebujejo tudi druge vrste surovin npr. usnja, plastike itd.

Veliko diskusije je bilo v zvezi z označevanjem na izdelkih predvsem točk 2.4. do 3. Nekateri pomembnejši zaključki:

2.4. Označevanje mora biti izvršeno na etiketah, na materialu za pakiranje ali na samem izdelku. Oznake morajo biti vidne in razumljive za kupca.

Delo ZSMS

OOZSMS DSSS je vse do uradne ustanovitve dne 9. 9. 1977 delovala neorganizirano, kljub temu, da je bilo formirano predsedstvo OO na predlog koordinacijskega sveta, ki pa ga celotna OO sploh ni obravnavala in potrdila. Taka neorganiziranost se je kazala v slabih rezultatih dela oz. nedelavnosti. Krivdo za tako stanje je treba pripisati koordinacijskemu svetu in pa seveda predlaganemu predsedstvu, ki je delovalo nekje za svoj krog.

K uradni ustanovitvi OOZSMS smo pristopili že 22. 6. 1977, ko je bil na predlog sekretarja OKZSMS Trzič predlagan in izvoljen iniciativni odbor za ustanovitev

OOZSMS DSSS. Ta odbor si je zadal naslednje naloge: pripraviti osnutek poslovnika OOZSMS DSSS, urediti evidenco članstva ZSMS v DSSS, izdelati okvirni program dela in na predlog koordinacijskega sveta BPT izdelati kandidatno listo za sestav novega predsedstva OO.

Te naloge so bile realizirane do 1. septembra. 9. septembra smo imeli ustanovno sejo OOZSMS DSSS. Tej seji je prisostvovalo 20 mladincev. Kot je razvidno iz te številke, je bila udeležba komaj zadovoljiva, kljub obveščeni posameznikov. Zato lahko govorimo o neodgovornosti posameznikov. Na seji smo obravnavali in z nekaterimi dopolnitvami potrdili poslovnik OOZSMS DSSS.

V okvirni program za nadaljnje delo smo si najprej

zadali nalogo, ki naj bi imela značaj delovne akcije. Ta naj bi obsegala čiščenje tovarniškega območja.

V planu imamo še organizacijo marksističnega krožka. Sicer pa delujejo že posamezne komisije za idejna področja, od katerih bo vsaka izdelala svoj program dela z ozirom na možnosti in čas. Zadali smo si tudi nalogo, da poglobimo sodelovanje z DPO in samoupravnimi organi v DSSS. Le tako bo mladina dobila tisto vlogo, ki jo mora imeti v našem samoupravnem sistemu. Novi predsednik OOZSMS DSSS je tov. Šinigoj Boris, ki je povedal, da se mora vsak mladinec, ki je član ZSMS zavedati, da je dolžan sodelovati in delati v OOZSMS DSSS. Le tako bomo lahko pokazali uspešne rezultate tudi navzven OO.

šlo več, ker jih imajo pač več ali manj že vsi sosedje. Pri tem mislimo, da bodo računalniki delali sami od sebe, kar utečeni računalniki na prvi pogled v resnici počno. V večini primerov pa ljudje ne vedo, da je potrebno zato, da obdela računalnik nekaj podatkov v par mikrosekundah, veliko težkih dni in noči dela najspodobnejših ljudi, kar jih premoremo.

Organizacijski, tehnološki in sociološki vidiki uvajanja elektronske obdelave podatkov.

Zavedati se moramo, da je delovna organizacija živ organizem in kot taka ima težnjo kot vsak živ organizem, da živi in se razvija. Delo svojih organov mora zato stalno usklajati in se prilagajati mikro in makrookolju v katerem eksistira. Vse to pa je dinamičen pro-

ces v katerem bolje uspeva notranje usklajenejši in zunanje prilagodljivejši. Le s hitrim reagiranjem na notranje in zunanje spremembe uspeva delovni organizaciji prilagajanje, katerega hitrost pa je odvisna od hitrosti informacij o spremembi stanja, hitrosti odločanja, hitrosti uravnavne informacije in hitrosti delovanja. Rezultati reakcij se kažejo v obliki poslovnih odločitev. Predvsem so torej informacije, ki jih podjetje ima in dobiva faktor, ki vpliva na pravilnost in pravočasnost poslovnih odločitev. Znano je dejstvo, da se je na osnovi slabih informacij skoraj nemogoče dobro odločiti (le v izjemnih slučajih se to dogaja). Seveda pa je možno tudi na osnovi dobrih informacij izpeljati slabo poslovno odločitev, vendar se to dogaja zelo redko.

M. B.

Računalniška obdelava podatkov

Človeštvo je v zadnjih sto letih doseglo skoraj neverjetno stopnjo v razvoju proizvodnih sredstev in tehnologije. Ocenjujejo, da se je produktivnost v zadnjih sto letih dvignila v industrijskih podjetjih razvitih dežel kar za 1400%. Tako rast pa je doseglo predvsem z napredkom znanosti, uporabo te znanosti v proizvodnji in zaradi delitve dela, kar je omogočilo izkoriščanje sposobnosti posameznika in njegovo specializacijo. S tem se je doseglo ekonomično nadomeščanje človekovega živega dela z mehanskim.

Z delitvijo dela pa se je zakompljiralo planiranje le tega. Čim bolj je delo komplikirano tem zahtevnejše je planiranje in s tem vsklajevanje in povezovanje posameznih delovnih mest in faz. Zato zahteva deljeno delo dobro planiranje, primerno dajanje nalog, hitro in točno obveščanje ter v primeru odstopanj primerno ukrepanje. To pa nam omogoča le sistem, ki ima izredno velike sposobnosti zbiranja, transformiranja in lansiranja informacij o delovnih procesih.

Vse do zadnjih let se je zanemarjal prenos in obdelava podatkov, ki nujno spremljata delitev dela. Pred nekaj leti so računali, da je proizvodnost na prenosu in obdelavi narasla v zadnjih sto letih le za 50%. Očitno je torej veliko nesorazmerje, ki je povzročilo kopičenje ljudi v neproizvodni sferi delovnih organizacij, ki seštevajo, odštevajo in sortirajo podatke. Vendar pa to delajo po navadi z veliko zamude in kar je še huje — dostikrat delajo sami sebi delo — delajo zato, da delajo. Prav tako se mučijo strokovnjaki z dolgotrajnimi duhamornimi izračunavanji, namesto da bi svoje znanje koristno uporabili, zamudno rutinsko delo pa prepuščili strojem.

S prodorom računalniške tehnike (procesnih in poslovnih računalnikov) po drugi svetovni vojni, je tudi na področju prenosa in obdelave podatkov porasla produk-

tivnost. S temi stroji je človek dobil izrednega pomočnika, ki mu pri pametni uporabi lahko koristi. Računalniki so sposobni nadomestiti mnogo človekovega, rutinskega, po navadi ponavljajočega se umskega dela, ki več ali manj človeka degradira v stroj — avtomat, in mu s tem sprostijo možgane za človeka spodobno, ustvarjalno, formativno delo. Zato se danes smatra, da smo v času druge industrijske revolucije.

Ce je prva nadomestila živo delo z mehničnim, bo slednja nadomestila živ nadzor in rutinsko delo pri upravnih administrativnih poslih z mehničnim-elektronskim. Seveda pa bo nekaj

uma računalnik ne more delati (pisalni stroj brez človeka, ki bi nanj pisal, ne napiše nič in predstavlja le gmo-to mehanskih sklopov)! Drugo stališče, ki ga zagovarjajo tradicionalisti, pa skuša diskreditirati uspešnost računalnikov tam, kjer bi le ti povzročili premik iz starih, dobrih okostenelih struktur, odnosov in metod dela na boljše in sodobnejše. Vse to temelji na človekovi nesmotrni uporabi stroja, »tabujih«, ki jih povzročajo slaba informiranost ali dezinformiranost o računalnikih, na človekovem precejenjanju njegovih možnosti in nepripravljenosti, da bi ustvaril osnovne pogoje, ki omogočajo

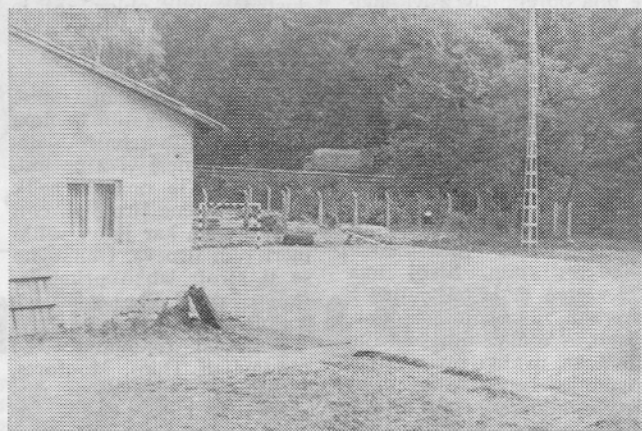
nadzora človeku še ostalo, predvsem tam, kjer ni rutinskega dela ali pa se ga ne da nadomestiti.

V široki javnosti je prisotno dvoje skrajnih stališč. Prav iluzorno in utopistično je, da bodo človeka računalniki povsem nadomestili. Pišejo in govorijo o umetnih »možganih«, ki bodo zasužnjili človeštvo. Pri tem pa pozablajo, da je človek tisti, ki jih je izdelal, ki jih razvija, ki jim daje ukaze — jih programira, jim daje delo, ki torej iz kupa železa in elektronskih ter električnih elementov ustvari kibernetiki — živ sistem, ki lahko človeku pomaga. Zapomniti si velja, da brez človekovega

smiselno in ekonomsko izkoriščanje računalnikov.

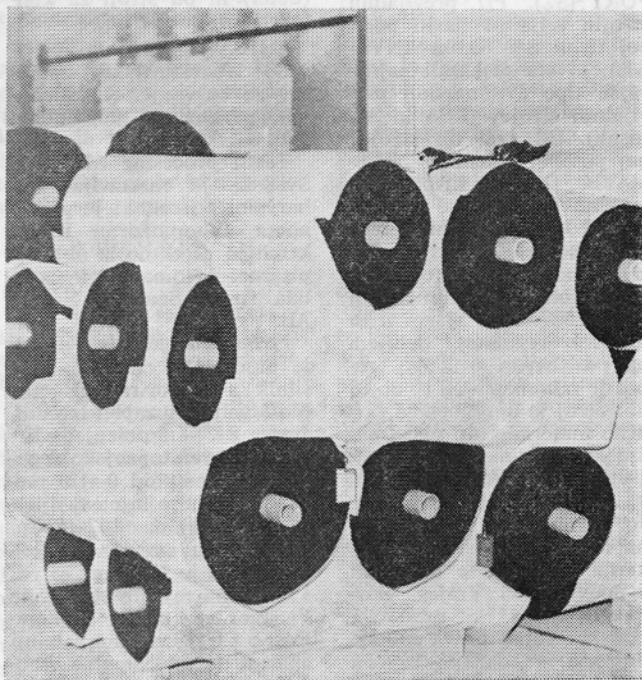
Eden izmed osnovnih pogojev, ki omogoča uporabo računalnika pa je ustrezen informacijski sistem, ki je nujen potreben pri upravljanju in izvajanju poslovnega procesa. Oblikovanje le tega pa je mogoče osvetliti iz sledečih pomembnejših vidikov: ekonomsko-organizacijskega, psihološko-sociološkega, sistemsko-organizacijskega in matematično-kvantitativnega.

V tej drugi industrijski revoluciji je prišla na vrsto tudi naša ožja domovina in DO. Ugotovili smo, da brez računalnikov nekako ne bo

Začela so se pripravljala dela za novo vpadnico

FOTO-VESTI

Kosmateno blago se kopiči zaradi neprevzetih naročil

Jesenski sejem v Leipzigu 1977

Leipziški jesenski velesejem 1977 je prikazal izdelke 6000 proizvajalcev iz 50 držav na približno 280.000 m² razstavne površine. Tekstilne stroje in naprave je prikazalo 15 držav na približno 13.000 m² površine. Od skupnega razstavnega prostora je bilo približno 180.000 m² namenjeno za razstavljalec strojev in drugih naprav za reprodukcijo, 100.000 m² pa je bilo namenjeno za potrošno blago, od tega za tekstilno blago 22.000 m². Temu primerna je tudi vrsta obiskovalcev, saj je po dosedanjih izkušnjah 62 % obiskovalcev strokovnjakov iz industrije, ostali pa so potrošniki.

Od razstavljenih predilnih strojev so bili najštevilnejše zastopani stroji Textima, NDR. To je bila predilna linija od mikanja do predenja. Mikalnik je primeren za predelavo bombaža, viskoze, kemičnih vlaken in mešanic dolžine 25–60 mm, standardne širine 40 col, z normalno hitrostjo odvoda 160 m/min. Pri tem je potrebno poudariti, da hitrost odvoda poveča raztezanje z dolgoperiodično regulacijo številke pramena. Obrati snemalca se dajo brezstopensko regulirati. Razstavljena raztezalka model 1544/2 je bila opremljena z avtomatsko napravo za reguliranje številke. Imela je dva odvoda za navijanje v lonca premera 20", maksimalna odvodna hitrost je 365 m/min. Predpredilni in predilni stroj je bil namenjen za predelavo volne, kemičnih vlaken in mešanic. Na predilnem stroju je možno presti preje 100 do 14 tex z maksimalno 14000 vrtlj./min. Stroj ima 420 vreten in je opremljen z napravo za avtomatsko menjavo, avtomatskim podvignem in uvajanjem v predpreenje. Predpredilni stroj dosega 1350 vrtlj./min oz. odvodno hitrost do 75 m/min.

Poljaki so razstavljali najnovejši model brezvretenskega predilnika (Varimex — Vifama — Pf 1).

Previjalne in tkalske stroje je razstavljalo več firm, kot INVESTA, HACOBA, BENNINGER, SACM, GALILEO, ROMSIT (Romunija), SAVIO, TECHMASHEXPORT (SZ). Pri previjalnih strojih velja poudariti posebej firmi SAVIO in INVESTA, ki sta prikazali najnovejše tipe avtomatskih previjalnih strojev (RSA in Avtosuk). Od tkalskih strojev naj posebej omenimo TELEMATIC G/TMC firme Galileo, na katerem se je tkal artikel Jeans. Značilnost tega stroja so teleskopski papirji, centralno mazanje stroja, odpadki votka so minimalni in sicer 1,5 — 2 %, blagovni in osnovni regulator delujeta na pozitivnem principu, ropot je minimalen od 80 do 85 db. Stroj je uporaben za različne materiale (do 550 g/m²). Izdeluje se v nazivnih širinah 190 in 230 cm z mešalcem votka ali z do 6 barvno menjava. Stroju je lahko prigranje na listovka z 20 listi ali žakardi. Kraji so se izdelovali s podvihovalci krajev. Sovjetska firma je razstavila tkalski stroj — prava podoba Sulzerja, vendar po izgledu bolj robustne izdelave. Značilnost SACM tkalskega stroja je, da je opremljen s klasičnimi repirji.

Razstavljali (predvsem velja to za predstavnike zahodnih držav, so se pri predstavljanju večjih agregatov na področju plemenitenja (beljenje, marceriziranje, pranje) omejili predvsem na makete, več pa je bilo razstavljenih jet aparatov, barvarskih aparatov, laboratorijske tehnike, merilnih naprav, strojev za dodelavo itd.

Firma Textima je razstavila nov kosmatilni stroj (Model 6724), ki ima že vgrajene elemente za odvajanje statične elektrike. Striznik iste firme naj bi služil predvsem industriji talnih oblog, saj je delovna širina 4600 mm z brezstopensko nastavitvijo hitrosti od 2,5–25 m/min. in z možnostjo navijanja »dok na dok«. Kosmatilnik nima kakšnih večjih tehničnih novosti v primerjavi z našimi, močno pa je opazen velik trud omenjene firme za čim lepši design, kar jim v veliki meri tudi uspeva. Oblikovno se ti stroji lahko primerjajo z enakimi napravami zahodnih držav.

V sklopu Unionmatex so razstavljali Thies, Monforts, F. Müller. Dejansko je razstavljal le Thies in sicer jet-aparat, ostala dva pa sta se predstavila le s tehničnimi skicami na osvetljenih panojih, nista pa predstavljala oz. predstavila kakšnih novosti.

Podobno kot Monforts se predstavil tudi Artos.

Švica je imela skupno zastopstvo za tekstilno industrijo. Predstavljena je bila predvsem merilna tehnika (Uster) in pa stroji za konfekcijsko industrijo.

AHIBA je prikazala več izvedb laboratorijskih aparatov za barvanje. Krmiljenje teh aparatov je popolnoma avtomatsko.

Textil procesing AB — iz Švedske je razstavljala Jet-barvalni aparat, ki je popolnoma avtomatiziran in je krmiljen direktno iz obratne pisarne. Avtomatiko je izdelala firma Saab — Scania AB.

Firma Varimex iz Poljske je predstavila cilindrični sušilnik s perforiranimi valji (do 8 valjev) v zaprti izvedbi. Jigger BK — 3 omenjene firme ima brezstopensko regulacijo hitrosti od 0–120 metrov na minuto in nastavljivo napetost tkanice od 12–60 kp. Maksimalen premer navijalnega valja je 1000 mm.

Poleg omenjenih strojev je Varimex razstavljala še kompletno barvarno z barvalnimi aparati do maksimalne vsebnosti 500 kg preje in pa stojajo za pripravo kemikalij.

Poleg firm, ki so predstavljale kompletne stroje, pa so

bile na velesejmu močno zastopane tovarne, ki izdelujejo samo nekatere sklope ali dele posameznih strojev (npr. strižne nože, valje, obloge za kosmatenje, pnevmatike in hidravlične sklopke itd.).

Na področju pletenja je bilo od zahodnih firm zastopano nekaj firm s ploskimi in okroglimi pletilnimi stroji kot so Karl Mayer (ZRN), Irmac (Italija), ASA International (Francija), Singer (ZRN). Močno zastopane pa so bile firme vzhodnih držav predvsem ČSSR preko Investe in NDR preko Textima.

Textima je prikazala velike okrogle pletilne stroje tipa Multisingle, Multicommet 72 in Multiloc; nadalje je predstavila tudi ploski pletilni stroj model 5493 za katerega poudarjajo, da so v zadnjem času uspeli dvigniti produkcijo pri 4 barvnih artiklih za 100 %. Zanimiv je bil tudi osnovni pletilni stroj tip Kottett U 10/2, model 5235, na katerem lahko izdelujejo čipke, zavese in vzorčne pletenine za oblačila.

Pri strojih za izdelavo netkanih ploskih tekstilij na bazi prešivalne tehnike je povsem dominirala firma Textima, ki praktično vsakih nekaj let prikaže nadaljnji korak v razvoju svojih prešivalnih strojev. Na sedanjem sejmu predstavlja novost stroj Malifol. To je izvedenka osnovnega stroja Malimo s tem, da so osnovne niti kot tudi vtokovne niti zamenjane s folijo. Folija, ki se polaga prečno se med polaganjem

reže v trakove. Sistem dveh folij je prešit z vezno osnovo. Delovna širina je 1650 do 240 mm, dolžina vboda 1,8 do 4 mm, finoča 7 F do 14 F, šiv je lahko odprt verižni šiv ali zaprti verižni šiv, hitrost stroja je 500–1000 vbodov v minuti, potreben delovni prostor 38 m², potrebna električna moč pa 7,5 KW.

Firma Textima je razstavljala tudi pletilni stroj z vnosom votka za izdelke z obojestransko začno površino Liropol. Ta stroj je bil sicer že razstavljen na več prejšnjih sejmih. Sedanja novost je edino strojniško izboljšana konstrukcija, ki omogoča za 20 % večjo hitrost stroja, ki je sedaj 600 vrtljajev na uro.

Razstavljeni stroj je bil delovne širine 1850 mm, finoče 12 F, dolžina vboda 0,7 do 4,0 mm, priključna moč 3,8 KW. Preja je vodena 4 sistemsko in to 2 sistema začnih osnov, sistem vezne osnove, sistem votka.

Teža izdelka se giblje med 150–600 g/m² pri čemer predstavljajo zanke približno 60 % teže (bombaž), votek 25–30 % teže (bombaž) in vezna osnova približno 10–15 % teže (PA ali PE).

Konfekcijske stroje je razstavljalo precejšnje število proizvajalcev kot so Singer, Rimoldi, Pfaff, Adler, Juki, Investa, Union Special. To so različni industrijski šivalni stroji primerni za šivanje ploskih tekstilij nekateri tudi za usnje (Pfaff, Dürkopp).

Nekateri so izdelani kot avtomati (Adler, Pfaff).

Za nas posebno zanimivi, ob zaostrenem uvozu opreme iz konvertibilnega področja so bili šivalni stroji Textime, NDR. Omenimo naj dvoigelnini šivalni stroj klase 8332, stroj za verižni šiv klase 8461 in stroj za obzankanje klase 8515. Sedanji je posebej zanimiv, saj ima nekaj optimalnih lastnosti. Uporaben je za šivanje širokega spektra od lažjih do težjih ploskih tekstilij iz naravnih in kemičnih vlaken. Zato ga izdelujejo v različnih podklasah, ki se le delno razlikujejo in so uporabni za različne izdelke. Stroj podklase 8515/110 je sposoben dosežati do 8000 vbodov na minuto in je opremljen z vodilcem blaga. Nasploh pa je šivalni stroj 8515 opremljen z napično iglo, hitrim prestavljanjem dolžine vboda, diferencialnim transportom in z avtomatski mazanjem. Širina obzankanja je od 1,6 do 5 mm, dolžina vboda pa od 0,6 do 3,2 mm.

Od zahodnih proizvajalcev je bila za konfekcijo najbolj zanimiva danska firma Jensen s svojimi stroji za zlaganje posteljnine, katerih uporabo bo potrebno praktično preizkusiti z našimi izdelki.

Za nas je bil Leipziški sejem zanimiv predvsem zaradi tega, ker je zbral na enem mestu praktično vse novosti v strojogradnji iz vzhodnih držav in držav v razvoju, odnočno držav, iz katerih imamo prost uvoz opreme.

Nova organiziranost ljubljanske banke

Zaradi določil novega zakona o temeljih kreditnega in bančnega sistema je bil že decembra 1976 sklican 19. zbor Ljubljanske banke na katerem so sprejeli akcijski program, ki mora biti izvršen do 15. januarja 1978.

Na nivoju banke je bil imenovan poseben koordinacijski odbor, podružnica Kranj pa

ranost bančništva na Gorenjskem. Izvršilni odbor podružnice je na razširjeni seji skupaj z delegacijo za konferenco upravljalcev Ljubljanske banke in izvršilnim odborom za stanovanjsko komunalne zadeve, obravnaval in izoblikoval dokončno obliko osnutkov. Te je obravnavala in sprejela Konferenca uprav-

družbene dogovore o usmerjanju zbranih sredstev v banki, izpolnjevanje določila kreditno monetarne politike, izpolnjevanje obveznosti po zakonu, s svojim dohodkom mora biti sposobna pokrivati stroške poslovanja — vključno s sredstvi za delovno skupnost in dosežati takšen skupen dohodek, ki omogoča formiranje skladov temeljne banke in zagotoviti udeležbo članic v delitvi skupnega dohodka. In ne nazadnje, podani morajo biti tehnični, organizacijski, kadrovski in drugi pogoji za kvalitetno, strokovno in tekoče opravljanje bančnih poslov.

Članstvo je odprto vsakomur, ki izpolnjuje pogoje, ki so določeni v samoupravnem sporazumu o združitvi v temeljno banko.

Ljubljanska banka — podružnica Kranj posluje pod tem nazivom od 1. 1. 1972, ko se je Gorenjska kreditna banka Kranj priključila Ljubljanski banki. Od 1972. leta dalje posluje kot samostojna podružnica z lastnostjo pravne osebe in po kreditnem potencialu zaseda tretje mesto v Ljubljanski banki. Podruž-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Ljubljanska banka

je za pripravo konkretnih predlogov bodoče organiziranosti podružnice kot temeljne banke imenovala svoje člane iz vrst delavcev podružnice in družbenopolitičnih delavcev. Odbor je doslej že na dveh sejah obravnaval izhodišča in osnutke samoupravnih sporazumov o združitvi v temeljno banko in o osnutku samoupravnega sporazuma o spojitvi v združeno banko ter na osnovi tega izoblikoval stališča za bodočo organizi-

ralncev Ljubljanske banke ter jih posredovala v javno razpravo.

Osnovni pogoj za ustanovitev temeljne banke je, da omogoča združevanje dela in sredstev, s katerimi bo omogočeno uresničevanje srednjeročnih planov njenih članic kakor tudi planov družbenopolitičnih skupnosti, kjer te članice delujejo.

Nadalje mora izpolnjevati samoupravni sporazum in

Gasilci v Poreču

Tradicija naših gasilcev, da ob koncu poletne sezone organizirajo izlet za svoje člane v Poreč, tudi letos ni izostala. Tako je 25. avgusta odšlo v Materado 15 gasilcev, ki so tu preživeli tri prijetne dopustniške dni. V programu aktivnosti so bila predvidena tekmovanja v več

športnih panogah, vendar je časa za celotno izvedbo vseh disciplin zmanjkalo in izvedena so bila le nekatera srečanja v balinanju, namiznem tenisu in tenisu ter šahu. Ta srečanja pa so potekala v stilu velikih tekmovanj, in boj za točke je bil neizprosno, da pa je bilo

Po zagriznem dvoboju v »teniških veččinah« sta si igralca prijateljsko segla v roke

Za vsako žogo se je bilo treba potruditi

vse skupaj še bolj zanimivo so bili tu še navijači ali boljše rečeno »kibici«, ki so poskrbeli, da je bila športna vnaša še večja. Tudi dež našim gasilcem ni mogel doživeti in čeprav je v času

gasilskega Wimbledonja, t. j. tekmovanja v tenisu, lilo kot iz škafe nihče ni hotel odnehati; sicer pa je nekdo rekel, da se gasilci vode ne smejo bati in da je treba podobno kot »Teleks« — iti do konca. Ker v nobeni dis-

ciplini ni bilo končnega zmagovalca je ostalo še precej »nerazčiščenih« dilem, kdo je boljši, vendar je vse skupaj pokazalo, da je tekmovalni duh močno prisoten pri vseh, tudi, če ne gre za klasični »trodelni napad«.

Gasilke so izkoristile izlet za kopanje in sončenje

Nova organiziranost

(Nadaljevanje s 6. strani)

nica ima zelo razvejano mrežo poslovnih enot na Jesenicah, v Kranju, Radovljici, Skofji Loki in Trzinu. Vsaka izmed enot pa ima organizirano še vrsto ekspozitur, agencij in izplačilnih mest.

Z osnutkom samoupravnega sporazuma o združitvi v temeljno banko predlaga iniciativni in izvršilni odbor podružnice, da se na Gorenjskem ustanovi temeljna banka po regionalnem principu. Ta temeljna banka naj bi povezovala oziroma bi v njej združevala sredstva in delo temeljne in druge organizacije združenega dela, interne banke, samoupravne interesne skupnosti, druge družbene pravne osebe.

V dosedanji razpravi se je izoblikovalo stališče, da bi bila le regijska temeljna banka, ki bi se teritorialno skladala s sedanjo podružnico, sposobna zagotavljati uresničevanje razvojnih programov članov bodoče banke, kakor tudi razvoj regije.

V kolikor bi se delovne organizacije, ki so že do sedaj združevala sredstva in delo pri podružnici Kranj, oziroma poslovala preko podružnice, odločile, da podpišejo samoupravni sporazum o združitvi v temeljno banko Gorenjske, bi temeljna banka Gorenjske razpolagala s preko 6 milijard dinarjev potenciala. Izpolnjevala bi vse

pogoje, ki jih postavlja zakon za konstituiranje temeljne banke. Sklad solidarne odgovornosti bi se v zadostni višini formiral že iz sklada upravljalcev članic Ljubljanske banke, podružnice Kranj; banka bi bila primerno opremljena za poslovanje z osnovnimi sredstvi, razpolagala bi s potrebnim strokovnim kadrom, ustvarjeni dohodek pa bi zadoščal za pokrivanje stroškov poslovanja in formiranja potrebnih skladov in zagotavljala potrebno likvidnost.

Temeljna banka ima podružnice, posebno poslovno enoto za stanovanjsko in komunalno kreditiranje (stanovanjska enota) in poslovno organizacijske dele. Iz stališča, izoblikovanih na sejah iniciativnega in izvršilnega odbora, izhaja, da bi bilo v bodoči temeljni banki pet podružnic, in sicer: Jesenice, Radovljica, Kranj, Skofja Loka in Trzin ter posebna poslovna enota za kreditiranje stanovanjsko-komunalnih dejavnosti.

Z osnutkom samoupravnega sporazuma naj bi se upravljanje v bodoči temeljni banki v skladu z Zakonom o združenem delu in Zakonom o temeljnih kreditnih in bančnega sistema v celoti približno delavcem v združenem delu. Tako naj bi bil najvišji organ upravljanja temeljne banke zbor banke sestavljen po delegatskem načelu.

V podružnici in stanovanjski enoti naj bi bil najvišji organ upravljanja konferenca članov banke, ki posluje preko podružnice oziroma poslovne enote.

Novosti na policah tržiške knjižnice

Michel LEBLANC:
SKRIVNOSTNA MATA HARI

Pojem vohunstva, skrivnosti, ženske lepote, očarljivosti in legendarnosti ter končno tragičnosti — vse to je bila Mata Hari, najslavnejša vohunka vseh časov.

Knjiga Skrivnostna Mata Hari, ki jo je napisal Francoz Michel Leblanc, skuša naslikati kar se da verno in resnično zgodovinsko podoba slavne vohunke in lepote. Spremlja jo od njenih mladih let na Nizozemskem, skozi razgibano življenje plešalke sedmih tančic na evropskih odrih, do vrha njene vohunskega delovanja med prvo svetovno vojno v Madridu in pošastnih zadnjih mesecev njenega življenja, ko so jo Francozi aretirali, zasliševali, obsodili in ustrelili.

Pripoved o skrivnostni Mata Hari je pisana tekoče in razgibano, zato bo privlačno branje za vsakogar.

Hans Hellmut KIRST:
UMOR IZ TOVARIŠTVA

Kirsta poznamo kot pisatelja, ki piše poglobljeno in napeto, pa bodi to o vojnem ali povojnem času, in ki obenem svojim nemškimi rojakom ostro postavlja pred oči zrcalo preteklosti, da bi se ovedeli in spremenili.

Roman Tovariši, ki ima v slovenskem prevodu naslov Umor iz tovarštva — saj je

prav ta umor bistven za roman — je izšel leta 1961. Zgodba se začne aprila 1945 in konča leta 1961 z umorom človeka, ki je bil uradno razglašen za mrtvega že 16 let. Roman je pisan izredno plastično, napeto in psihološko poglobljeno tako v značaju oseb kot v dogajanju. Kot za vsa njegova dela je tudi za ta roman značilna satirična ost in družbena kritika, obenem pa je ves roman prežet z globokim humanizmom.

Umor iz tovarštva je napadalna in spodbudna knjiga, panorama dramatične igre mask in razkrinkavanja. V tem je še posebno pisateljevo izročilo in poslanstvo tega odličnega in hkrati zelo sodobnega romana.

Leon DEIGHTON:
BOMBNIK

V seriji Ti vražji fantje v letečih škatljah so izšle tri nove knjige. Ena teh je Bombnik.

Neke tople noči v juniju 1943 odleti skupina RAF v napad na Porurje. Avtor z natančnostjo dokumentarista opisuje potek dogodkov v času 24 ur, ki se konča s popolnim razdejanjem. Na letališču se Sam Lambert, ki pripravlja svoj šestintrideseti bojni polet, postavi po robu takšni strategiji uničenja. V bazi nemških nočnih lovcev najdemo pilota, ki ne more dojeti brezobzirnega režima, kateremu služi. V majhnem podeželskem mestu najdemo

še v ljubezni razočaranega poveljnika radarske postaje. Usoda poveže tri med seboj nepoznane vojake v nizu grotesknihih dogodkov ene same noči.

James Arthur BALDWIN:
ŠEPET NEŽNE ULICE

Zgodba, ki jo pripoveduje James Baldwin v svojem novem romanu, govori o ljubezni. V njej najdemo žalobnost in nežnost Bleusa. To je tragična in pretresljiva zgodba, toda onkraj žalosti čutimo strast in upanje, onstran zidu dolgo zadrževanega srda plamti silovitost ljubezni. Kraj dogajanja je New York, najgrše in najbolj umazano mesto na svetu. Devetnajstletna Tish ljubi Fonnyja, mladega kiparja. Oba sta črnca. Tish pričakuje otroka. Sklenila sta, da se bosta poročila. Toda Fonnyja so zaprli — obdolžen je, da je posilil Portoričanko. Družini obeh zaljubljenecv poskušata najti dokaze, da je Fonny nedolžen. Fonny ni kriv, toda kako naj to dokažejo? Njihove sile in denar kopnijo v teh prizadevanjih. In ko upanje splahni, ostanejo še vedno ljubezen, pogum, nasmeh. Tish in Fonny pa čakata — obupana, vendar z močjo svoje ljubezni. Baldwin pripoveduje brez grenkobe. Šepet nežne ulice je morda najlepša knjiga, kar jih je Baldwin napisal.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Naš razgovor z udeležencema odprave v Karakorum

Verjetno so med nami le redki, ki niso spremljali ali bili vsaj seznanjeni z uspehom naše alpinistične odprave v pogorju Karakorum. V odpravi, ki je šela devet članov, so bili trije Tržičani, med njimi dva naša sodelavca — Janez Lončar in Borut Bergant. Čeprav smo Janeza Lončarja, ki je bil vodja te odprave, predstavili bralcem že kot udeleženca VI. JAHNO, ki je leta 1975 osvojila Makalu, smo se namenili, da se z obema pogovorimo, Boruta Berganta pa še predstavimo. Janez Lončar — vodja odprave je na naša vprašanja odgovoril:

1. Od kod ideja za tržiško odpravo v Karakorum?

Na AO pri PD Tržič smo že dalj časa razmišljali o samostojni odpravi v tuja gorstva. Ker je bil Karakorum »zaprt« o njem nismo razmišljali, temveč smo imeli bolj v mislih Hindukuš. V februarju 76 je bila na sestanku odpravarjev s strani Akademika posredovana informacija, da so pakistanske

oblasti »odprle« Karakorum in dan je bil predlog za skupno odpravo v Karakorum, s čimer smo se strinjali. Predlog z načrtom smo posredovali Komisiji za odprave v tuja gorstva in Komisiji za alpinizem pri PZS, ki sta dali pristanek za to odpravo.

Kako ste se začeli pripravljati na odpravo?

S pripravami smo začeli takoj po odobritvi in pričeli smo z zbiranjem gradiva o tem gorstvu, kar je opravljal Gradišar Janez, ki je bil prvotno predviden za vodjo odprave. Meseca marca smo preko diplomatskih predstavništvenih zaprosili za uradno dovoljenje in sicer za Hidden Peak (Gašerbrum I) ter kot rezervo še Broad Peak in Gašerbrum IV. Kmalu smo dobili ustrezne formularje in treba je bilo vse izpolniti ter predložiti še celoten načrt vzpona. Ker je bilo teh formularjev z vsemogočimi rubrikami ogromno, je to terjalo veliko časa. Odgovor oz. dovoljenje za vzpon naj bi po zagotovilih ustreznih forumov dobili najkasneje v 3 mesecih, a smo namesto tega od marca 76 do aprila 77 dobili še 2 krat podobne formularje, ki so se od prvotnih razlikovali predvsem po tem,

da so bili v njih postavljeni občutno zahtevnejši pogoji. Tako je bilo po novem treba pristati na plačilo takse za vrh (1000 dolarjev), na povečanje cen celotnega transporta vključno z opremo, prehrano in plačilo nosačev, kar nam je povzročilo dodatne težave. Ker pa druge izbire ni bilo, smo morali na nove pogoje pristati. V tem času smo imeli stalne stike (z dopisovanjem) s predstavnikoma Hidromontaže (ki sodelujejo pri gradnji jezua na Indusu v Pakistanu) in tov. Čibejem, ki nas je obveščal o vseh pomembnejših zadevah v zvezi z našim vzponom. Naša ambasada v Pakistanu je poslala dve strani teleksa z vsemi podatki, ki so nam bili potrebni pri načrtovanju odprave, toda na žalost tega mi nismo dobili in smo o tem zvedeli šele po našem prihodu v Pakistan.

Vse kaže, da ste imeli ogromno težav in problemov še pred samim odhodom, verjetno ste vsaj dovoljene dobili pravočasno?

Od pakistanskega ministrstva za šport in turizem smo prejeli dovoljenje 3. marca letos, nakar smo morali zaprositi še za dovoljenje za uvoz naše opreme, poseben problem pa je bilo zbiranje finančnih sredstev, saj nam je še teden pred predvidenim odhodom manjkalo pet starih milijonov.

In kdaj ste odšli na pot?

Odprava bi morala oditi predvidoma 4. maja, toda zaradi objektivnih okoliščin smo krenili na pot 8. maja.

Kot vem je bila to tržiška odprava in kot taka tudi objavljena; kako to, da ste bili v njej le trije Tržičani?

Res je, to naj bi bila naša odprava posvečena 70-letnici PD in 40-letnici AO, vendar je v prvotnem sestavu prišlo do bistvenih sprememb. Predvideno je bilo, da bi bilo v odpravi 5 Tržičanov in 2 kot rezerva. Pri nekaterih so bile to osebne zadeve (dva izmed predvidenih odpravnikov sta se medtem poročila), Gradišar pa je imel določene težave na PZS in sem bil potem jaz izbran za vodjo odprave. Eden izmed razlogov, da odprava ni bila samo tržiška, je bil tudi finančne narave, saj smo si s tem, da je bila odprava kombinirana lažje zagotovili potrebna sredstva.

Kako ste izbrali odpravniške izven matičnega odseka?

Pri tem smo upoštevali več kriterijev, med katerimi je bilo osebno poznanstvo, skupni vzponi v preteklosti, osebnost, ki lahko vpliva na odnose v odpravi in seveda pogoj, da je odpravnik dober alpinist.

Kakšne naloge si imel kot vodja odprave?

Moje naloge so bile dokaj obsežne, v bistvu pa so bile organizacijske narave, seveda pa je v okviru mojih nalog spadalo tudi urejanje vseh administrativnih in finančnih zadev, kar pa ni bilo malo. Ostale naloge in delo pa je bilo razdeljeno med vse članke odprave.

Kako je bilo v Pakistanu, so se urejanja posameznih zadev res toliko zavlekla?

Prva težava po prihodu v Pakistan je bila v tem, da predhodno nismo javili spremembe članstva. Tu nam je veliko pomagal sekretar naše ambasade tov. Draškovič, a je bilo vseeno očitno, da so tamkajšnje oblasti zadevo namenoma zavlačevale. Dogovarjanje o letalskem prevozu pri tamkajšnji letalski družbi nam je vzelo tudi dosti časa, na koncu pa je bilo celo tako, da smo morali za prevoz opreme plačati namesto prvotnih 2 rupij in pol za kilogram kar celih 5 rupij za kilogram (1 rupija je cca 1,90 din). Urediti je bilo treba tudi vprašanje hrane, ki smo jo nabavili v Skardu-ju in Askoli-ju, ter dobiti nosače, pri njih pa se je pojavil še dodatni problem, saj jih je bilo treba opremiti (tenis copate, sončna očala, volnene nogavice, šotorska krila, petrolejski kuhalniki) in jim zagotoviti prehrano. Vse to je bilo povezano z določenimi stroški.

In kako je potekal transport?

Najprej smo opremo peljali 46 milj s traktorji (to nas je stalo več kot 500 dolarjev), nato pa je 100 nižinskih nosačev »nastopilo« svoje delo. V zadnji vasi smo kupili še moko in ostalo kar je bilo potrebno. Od Askolija dalje smo imeli 130 nosačev, saj se je skupna količina tovora z nabavo dodatne hrane precej povečala. Tako je bila v Askoliju skupna teža tovora 3.300 kg (v Skardu-ju 2500 kg, iz Tržiča pa je tovor tehtal 1800 kg).

Kako je bilo s plačilom nosačev?

Plačilo je bilo določeno že prej in je bilo sledeče: za prve 4 dni po 40 rupij in 15 rupij za hrano, za zadnjih 9 dni pa 50 rupij in zagotovitev prehrane, ki je bila tudi »normirana«. Tako je bilo točno določeno, da mora nosač dobiti dnevno minimalno

količino posameznih živil (mast, moka, sladkor, čaj, mleko, sol, leča, čebula, začimbe, vžigalice). Vsakih sedem dni so imeli nosači prost dan in tega smo jim plačali po 20 rupij plus 15 rupij za prehrano. Skratka, plačati smo jim morali vse, tudi, če so šli prazni. Nosili so po 25 kg, kar je tudi maksimalno dovoljeno. Seveda pa smo tudi člani odprave prevzeli določen tovor.

Kakšna dela ste opravljali ob prihodu v bazo?

Poleg postavljanja taborov, smo napeli na težjih mestih skupaj 1800 metrov fiksnih vrvi, kar je bilo nujno za čimvečjo varnost, glede na to, da so bila med posameznimi tabori nevarna mesta. Med opravili je bil tudi transport hrane in opreme v višja taborišča, skratka dela ni nikoli manjkalo.

Verjetno ti je tako vprašanje zastavil še kdo drug, a ga vseeno postavljam: Kako je z odločitvijo, kdo se bo povzpел na vrh?

To je pogosto vprašanje vseh, ki ne poznajo dela v takih odpravah. Namreč, gre za to, da odprava kot celota doseže svoj cilj, to je vzpon na vrh, ne glede na to, kdo je tisti, ki se prvi povzpne. Tako je bilo tudi pri nas. Razdeljeni smo bili v tri naveze, katere vsaka je imela svojo nalogo v sklopu celotnega vzpona.

In kako je šla zadeva v zadnjem delu?

Tržičani smo bili v prvi skupini in po postavitvi tabora III. sta dva »nadelala« pot do višini 7300 metrov in se nato vrnila nazaj v tabor. Naslednji dan sta Zaplotnik in Štrumfelj iz tega tabora odšla na višino 7500 metrov in postavila tabor IV. na ne najbolj idealnem mestu, naslednji dan ob 4. uri zjutraj pa sta se odpravila proti vrhu in bila na njem 8. julija ob 12.15. Z vrha sta sestopila do tabora 4., nato pa po etapah preko »trojke«, »dvojke« in »enice« v bazo. Če bi bilo vreme ugodno in bi nam dopuščal čas, bi se na vrh povzpela še ena naveza, vendar se je vreme občutno poslabšalo in fantje, ki so čakali na izboljšanje v taboru III. 6 dni, so čakali zaman, kajti vsak dan je padlo 20–30 cm snega in obstajala je velika nevarnost plazov na že tako nevarnih strmih pobočjih.

Koliko je stala celotna odprava in kje ste dobili finančna sredstva?

Za odpravo je bilo porabljenih dobrih 55 starih milijonov, seveda v to vsoto ni všteta vrednost opreme. Neopranjenih izdatkov pa je še za dobrih 7 milijonov. Denar smo dobili od delovnih organizacij, od raznih družbenih organizacij, Komisije za odprave v tuja gorstva, Alpinističnih odsekov, vsak član odprave pa je prispeval 5.000,00 din. Tudi naša delovna organizacija je prispevala del finančnih sredstev, zato je bazno taborišče nosilo ime BPT.

Kako ocenjuješ odpravo?

Odprava je po mnenju vseh uspela, čeprav smo imeli veliko problemov in težav. Dosegli smo cilj, ki smo si ga zastavili in osvojili vrh, ki je bil dolga leta želja mnogih alpinistov.

Naš uspeh je toliko večji, ker smo na goro izpeljali samostojno prvenstveno smer, imenovali smo jo »JUGOSLOVANSKA SMER«. To nam je uspelo v šestnajstih dneh od prihoda v bazno taborišče s trdim in načrtnim delom.

Naš »skriti vrh« je tako drugi osvojeni jugoslovanski osemtisočak (prvi je bil leta 1975 Makalu), v Karakorumu pa se še naprej nudijo čudovite možnosti za bodoče odprave.

Borut Bergant, ki bo novembra dopolnil 23 let, je začel s plezanjem leta 1970, za to ga je navdušil sedaj že pokojni Pavel Janc. Vpisal se je v AO pri PD Tržič in v prvem letu pričel z lažjimi vzponi v Storžiču (to je običajen začetek vseh tržiških alpinistov op. p.), kasneje pa se je odločil za težavnejše stene v Kamniških in Julijskih Alpah. Leta 1973 je bil na odsluženju vojaškega roka in imel kot alpinist ter pripadnik planinske pešadije obilo možnosti za priprave na poletno sezono 1974. Bil je tudi instruktor plezanja. Po prihodu iz JLA je skupaj z Lončarjem, Bencetom in Srečnikom opravil enega izmed večjih in zahtevnejših vzponov po severni steni 4207 m visoke gore Grandes Jureses. Ta vzpon so opravili kljub nestanovitnemu vremenu, v steni so bili tri dni, vmes pa so dvakrat bivakirali. V zimski sezoni 1974/1975 sta s Srečnikom skušala premagati severno steno Stenarja po smeri imenovani »Zajeda spominov«. Kot sam pravi, jima ta vzpon »ni bil usojen« in po treh dneh plezanja v težkih vremenskih pogojih sta morala zaradi obilice novega snega izstopiti iz stene. Borut je ob tem vzponu dobil tudi lažje ozeblino po rokah. V isti zimi je od 2. do 4. marca opravil skupaj z Bencetom in Frantarjem enega izmed težjih zimskih vzponov — prvo zimsko ponovitev Belač—Zupanove smeri v severni steni Šit. Kot sam pravi, je verjetno ta vzpon pripomogel, da je bil izbran v slovensko alpinistično odpravo v Kavkaz, kamor so šli junija 1975. Povzpeli so se na 5633 m visoki Elbrus ter preplezali še dve teži smeri v tem pogorju. Po vrnitvi iz Kavkaza se je

(Nadaljevanje na 9. strani)

Naš razgovor ...

(Nadaljevanje z 8. strani)

podal pod severno steno Eigerja, vendar zaradi izredno slabih vremenskih razmer v steno ni vstopil. Sicer pa je v vseh teh letih sistematično »obdeloval« naše stene in preplezal veliko smeri najvišjih težavnostnih stopenj. Tako je plezal v Triglavu Dolgo nemško smer, Bavarsko smer, Crni graben, Peternelovo smer, Kunaverjevo smer, Jugov steber, Tržiško, Bohinjsko in Sandi Visjakovo smer. Na Špik se je povzpел po Krušičevi, Direktni in skalaški smeri; v Stenar je plezal po »Dirretissimi« in Zajedi spominov, premagal je Raz Jalovca, v Šitah je preplezal Steber, Herlec—Hočvarjevo in Belač—Zupano-

vo smer ter Zajedo. Med njegovimi vzponi je bila tudi Aschenbrennerjeva smer v Travniku. Poleg domačih sten je v seznamu njegovih vzponov navedenih tudi precej zahtevnih gora v inozemstvu. V Dolomitih je plezal v skupini Schiarra in Tri cine, na Grossglockner se je povzpел po Pallavicinijevemu kuloarju, prečil je vrhove Mt Blanca, v Vevnici v Italiji pa je skupaj z Bencetom opravil prvo jugoslovansko ponovitev »Stebra«. Vse to je del vseh njegovih uspešnih vzponov, saj ima do sedaj registriranih 178 vzponov, od teh pa 8 prvenstvenih smeri.

V razgovoru je tudi povedal, da se za zahtevnejše vzpone alpinisti načrtno priprav-

ljajo in redno trenirajo, kar se še posebno uveljavlja v zadnjih letih. Za odpravo v Karakorum se je intenzivno pripravljaval po načrtu, v katerem je imel vidno mesto tek (pozimi tek na smučeh), poleg pa so bile še ostale aktivnosti za pridobivanje potrebne kondicije. Treniral je tudi po programu posebnih vaj, ki jih je pripravil strokovnjak za to področje. Kot pravi, je bil za odpravo dobro pripravljen, kar se je kasneje tudi obrestovalo pri zahtevnejših nalogah v pogorju Karakoruma.

Nejgove misli in želje so že usmerjene v streho sveta, v najvišjo goro na svetu Mount Everest, kamor bo odšla jugoslovanska odprava fe-

bruarja 1979. Tako Borut kot Lončar sta kandidata za to odpravo in sta tudi uvrščena v širši izbor, oba pa upata in želita, da bi uspešno opravila vse selekcijske preizkušnje in se udeležila odprave na Everest, goro, ki je želja in sen vseh pogumnih alpinistov širom sveta. Njuni želji se pridružuje tudi uredništvo v upanju, da bosta s prizadevano vadbo, vzponi in treningi dokazala, da sta sposobna za to zahtevno nalogo, ki bo sloves našega alpinizma v svetu še povečala in utrdila. Ob tej priložnosti pa čestitamo Janezu in Borutu, kot tudi ostalim članom odprave za uspeh, ki so ga dosegli z vzponom na 8068 m visoki Kašerbrum.

Moji vtisi iz odprave v Karakorum

(Prva jugoslovanska alpinistična odprava v Karakorum) Piše: Borut Bergant

Velik napredek tržiških alpinistov doma in v tujih Alpah, udeležba članov na ekspedicijah v visoka gorstva, vse to je samo napeljevalo na željo in vprašanje: »zakaj tudi mi ne bi imeli svoje odprave?« Želja je bila tako močna, da smo govorili le še o »naši odpravi«. Predlogov, kam naj bi šli, je bilo veliko, nazadnje pa nas je očarala mogočna beseda Karakorum.

Pravzaprav o njem nismo vedeli ničesar. Počasi smo iz tujih revij povzeli najpo-

membnejše podatke in si ogledali fotografije njegovih vrhov. Po teh skopih informacijah smo bili trdno odločeni, v Karakorum ali pa nikamor. Sklenili smo, da takoj začnemo z delom. To je bilo januarja 1976. leta. Sestavili smo oris odprave in ga na sestanku »odpravarjev« predložili. Predlog je bil sprejet in potrjen od načelnika Komisije za odpravo v tuja gorstva. To pa je hkrati tudi dovoljenje PZS in naznanilo, da nam bo po svojih močeh pomagala.

Takrat nas je bilo še veliko. Vsak je dobil svojo nalo-

go. Ker smo Tržičani vedeli, da čisto sami le ne moremo iti, smo povabili še po dva Ljubljančana in Kranjčana. Dela je bilo veliko. Začeli smo na vse mogoče načine zbirati denar, brskati za podatki o gorstvu, razmišljati kako bomo potovali in še sto drobnih opravkov, ki so nam gubali možgane. Ker je treba eno leto pred odpravo zaprositi za dovoljenje za vzpon na vrh, nismo mogli kaj dosti izbirati in izbrali smo si Gasherbrum I, ki ga doslej tudi na fotografiji nismo videli. Vendar pa so se podatki počasi kopičili in kmalu smo

Taka in podobna vozila smo srečavali na azijskem delu naše poti

imeli jasnejšo sliko: Karakorum je drugo največje gorstvo na svetu. Leži na ozemlju Kašmirja, Indije, Pakistana in Kitajske na 74°—83° vzhodne dolžine in 34°—36° se-

V celotni odpravi je bilo 9 članov

verne širine. Deli se na Veliki (Mustaph) Karakorum s sedmimi in Mali Karakorum s tremi področji. Za nas je bil zaradi izbranega cilja zanimiv Veliki Karakorum s svojim ledenikom Baltaro, ki je s svojimi 755 km² in dolžino 52 km največji ledenik na svetu. Po njem teče pristop do najvišjih vrhov v Karakorumu in tako tudi do našega Gasherbruma I.

Leta 1892 je angleški raziskovalec prodiral po neizmeren ledeniku Baltaro. Prav na koncu doline je zagledal lepo, visoko goro in jo poimenoval Hidden Peak (Skriti vrh). Ker gora leži res čisto v ozadju, to ni slabo izbrano ime, in se je že uveljavilo,

Po dolgotrajni vožnji smo se občasno ustavljali ter se malo »pretegnili«

vseeno pa se mi zdi primernejše ime Gasherbrum, ker le-to izvira iz jezika Balti, enega od tibetanskih dialektov in naj bi pomenilo Bleščeča stena. Gasherbrumova višina 8068 metrov, je že več desetletij nesporno važna trigonometrična točka Karakoruma. Alpinistična zgodovina se mu je začela leta 1934, vendar je do prvega uspešnega vzpona moralo preteči 18 let brezuspešnih poizkusov, da je leta 1958 uspel vzpon ameriški odpravi, potem, ko so od štirinajstih osem tisočakov na zemlji ostali nepremagani le še Dhaulagiri, Shisha Pangma in naš vrh. Vzpon na Gasherbrum je do našega prihoda uspel potem le še avstrijski odpravi.

Naj bo dovolj splošnih podatkov in vrtno se spet k delu odprave. Čas je divjal, nam pa so se težave kopičile in bilo je toliko problemov, da sem vsak dan najmanj

dvakrat imel drugo mnenje o naši odpravi. In če bi hotel vse to spraviti v članek, bi bilo verjetno celotno naše glasilo premajhno. Zato na kratko.

Dva dni pred planiranim odhodom se nam je posrečilo urediti vse formalnosti s pomočjo tistih, ki nikoli ne bodo šli na kakršnokoli odpravo. 6. maja je v prostorih matičnega društva še zadnji sestanek. Na pot odhajamo: vodja Lončar Janez, Bence Filip in Bergant Boris iz Tržiča, Nejc Zaplotnik in Štremfelj Andrej iz Kranja, Bregar Drago iz Ljubljane, Canžek Franc iz Celja ter zdravnik Košak Martin in šofer kamiona Pintar Marinko.

In potem je prišla nedelja, 8. maja 1977, ko smo ob petih zjutraj končno zapustili Tržič. Na hitro se poslovimo od najbližjih. Sele sedaj, ko se vozili premakneta, verjamemo, da gremo, da se je odprava premaknila z mrtve točke. Še isti dan prevozimo Jugoslavijo, v ponedeljek dopoldne pa se že vozimo po bolgarskih cestah. Stvari se nam prvič ustavijo na turški meji: 250 dolarjev »cestnine« in pol dneva čakanja je treba žrtvovati, da pridemo čez carino. V nekdanji Bizanc nas je popeljala šestpasovna vpadnica, na kateri vse trobi, izsiljuje in ne upošteva nobenega pravila, tako, da se je treba prav paziti, da te kakšen avtomobil ne zadene. Drugače pa je Istanbul veličastno mesto. Vidimo staro obzidje Bizanca, pa Agio Sofijo, največjo cerkev musli-

(Nadaljevanje na 10. strani)

Veličasten pogled iz letala na bleščeče osemtisočake Karakoruma

Moji vtisi ...

(Nadaljevanje z 9. strani)

manov, nazadnje pa občudujemo veličastni most čez Bosporško ožino. Ankara, ki jo doživljamo po 300 kilometrih vožnje ni niti senca Istanbula. Za glavnim mestom države se začnemo kmalu vzpenjati proti visoki planoti, ki se bo potem na nadmorski višini okoli 1000 metrov vlekla vse do meje. Cijazimo se zdaj po slabem asfaltu zdaj po makadamu in prekoračimo tri prelaze, visoke nad 2000 metrov. Zdi se nam, da ne bomo prišli nikamor. Sem pa tja se vozimo skozi vasi, ki so precej divje. Živali, od psov do oslov, se svobodno sprehajajo po blatu, ki ga imajo za cesto. Vse je tako umazano, da človeka kar strese. Domačini pa stojijo ob cesti, se smejejo in nam mahajo v pozdrav. Podoba je, da so ljudje tukaj srečni. Vozimo se skozi sotesko, pa spet stojimo, ker pastir s 100-glavo čredo ovac prečka cesto. To je Turčija oziroma njen azijski del.

Iran nas sprejme z lepo cesto in puščavo. Vidimo že prve kamele in nomade. Vozimo se po lepi cesti proti glavnemu mestu države Teheranu. S kombijem smo nekoliko spredaj. Na križišču, kakih 30 kilometrov pred mestom, zavijemo na vpadnico, kjer plačamo cestnino. Počasi se nam dozdeva sumljivo, kje je kamion, ko pa ga niti po uri čakanja ni, se zavemo, da smo naredili veliko napako. Razšli smo se v milijonskem vele mestu. Odločimo se, da bomo šli skozi mesto in potem na puščavsko cesto, kjer naj bi se po dogovoru srečali.

Obvoznice ne dobimo, zato se brž znajdemo v mestnem vrvežu. Mesto je ogromno. Vozimo se že uro, pa smo še vedno v središču. Šele, ko nam jamemo vodnika, uspemo po uri in pol priti na puščavsko cesto. Toda še vedno smo sami. Drago in Janez odideta nazaj proti mestu iskat kamion, kar pa je zelo iluzorno. Z zdravnikom Francijem in Andrejem ostanemo tam in opazujemo bedo prebivalcev predmestja Teherana. Z Andrejem se greva malo pretegnit. Kupiva kos kruha in ga zalijeva z osvežujočo Colo. Polovico zaužijeva sama, ostalo nama iztrgajo reveži. Njihova stanovanja so narobe obrnjeni kontejnerji, ki so na enem koncu prebiti za vrata. Povsod je strašen smrad. Noč se spušča na prazno mesto, čez puščavo potegne veter, ki prinese takšne vonjave, da moramo zaščititi dihala. Naših pa ni od nikoder in bojimo se, da se nismo že vsi skupaj izgubili. Dobro, da imamo naslov naše ambasade in nekaj denarja. Ob polnoči pa se le prikažejo vsi skupaj in velik kamen se nam odvali od srca. Tako nas je vse skupaj prestrašilo, da sklenemo, da se ne oddaljimo nič več eden od drugega.

Do meje z Afganistanom imamo še 1100 kilometrov puščave. Nekateri so nam

cesto po njej odsvetovali, drugi pa, da je dobra. Na njej smo doživeli vse od asfalta pa do slabega makadama, kjer se je tako prasišlo, da se ceste sploh ni videlo. Povrh vsega smo morali imeti zaprta okna, čeprav je bila zunanja temperatura v senci + 42° C. Doživimo lep sončni zahod. Puščavska vas v borni oazi, potem pa sama puščava kamorkoli seže oko. Puščavske noči so sveže, zato zaspimo kot ubiti.

Tudi Afganistan nas sprejme s puščavo. 1500 kilometrov puščave prekinjene s tremi velikimi mesti, to je kratek opis te dežele. Cesta je zelo dobra in v dveh dneh smo na afganistansko-pakistanjski meji. Skrbi nas pakistanska carina, ker je to država, kamor upvažemo. Tam pa na veliko veselje zagledali tovariša Čibeja. Možakar, s katerim smo navezali stike že doma, je uslužbenec hidromontaže Maribora, ki v Pakistanu s kooperanti iz drugih držav gradi ogromen jez na Indusu. Če ne bi bilo njega, verjetno sploh ne bi mogli odpotovati iz domovine. Srečanje je veselo, čeprav smo se videli prvič. Formalnosti so bile hitro urejene in po levi strani ceste smo se odpeljali proti gradbišču, kjer smo bili nastanjeni vse do našega odhoda. Po treh urah smo bili v Tarbeli Dam, kakor se imenuje pravcato malo mesto — evropska oaza. Zvečer smo bili gostje pri Čibejevih, kjer smo se ob okusni večerji in hladnem pivu veliko pogovarjali in sploh je bilo vse kot doma. 10 dni smo se vozili brez prestanka od zgodnjega jutra pa tja do pozne noči in smo bili presneto zbiti. Spat smo šli v bungalov, ki nam je bil ves čas našega bivanja tukaj na voljo.

Tukaj v Pakistanu pa ni šlo vse tako gladko in občutek smo imeli, da se bodo Marko, Nejc in Janez izgubili v administrativni džungli. Nam ostalih smo dnevi minovali ob kopanju, poležavanju in obilnih obrokih v italijanski restavraciji. Vsak večer smo bili pri tov. Čibeju, kjer so nas navajali na pakistanske jedi.

Lepo, prelepo nam je bilo tukaj, nas pa je vseeno gnalo dalje pod gore. Vendar smo se morali kar lepo sprijazniti z birokracijo in minil je maj in še šest dni junija, da je bilo končno vse urejeno in šestega junija zjutraj smo se končno le vkrcali v soliden 40-sedežni avion tipa »Fokker«, ki nas je ponesel v osrčje Karakoruma. Od 8. maja pa do 6. junija je trajala ta naša »pot« do poti proti goram in res je, kar so po vrnitvi iz Karakoruma napisali poljski alpinisti, da v Pakistanu rabiš ogromno časa in močne žive, če hočeš uspeti. No, z našimi živci je bilo vse v redu, če pa ne bi teh 15 dni preživeli v udobju Tarbele, ne vem kako bi bilo kaj z nami.

Letalo se je z lahkoto dvignilo in že smo leteli goram naproti. Nekaj časa je bila pokrajina pod nami nezani-

miva, potem pa so se v daljavi pokazale bele gore. Vse bolj smo se jim bližali in ko smo bili vzporedno z njimi, nam je dih kar zastal. Doživetja, opazovati 8 tisoč metrov visoke vrhove, je tako

silno, da zanj ni besed. Krasni vrhovi so se bleščali v soncu in če smo si vse skupaj predstavljali še tako veličastno, je to preseglo vse predstave. Najlepši pa je bil pogled na samotno goro

Nanga Parbat — en sam kolos bleščočega se ledu. Po eni uri letenja smo pristali na Shardujskem letališču.

(Nadaljevanje sledi v naslednji številki)

Novosti na policah ...

(Nadaljevanje s 7. strani)

Branko HOFMAN: LOK

Branko Hofman, rojen 1929. leta v Rogatcu, sodi v prvo povojno pisateljsko generacijo, ki si je na začetku petdesetih let utirala ob ubujanju intimnega pisanja svoje poti v slovensko književnost.

Zbirka Lok predstavlja kritičen zbir njegovega več kot petindvajsetletnega pesniškega ustvarjanja, hkrati pa pri naša tudi doberšen del novih še ne objavljenih pesmi. Gre torej za knjigo, ki po svoji kompoziciji, izrazni in tematski naravnosti predstavlja na eni strani obračun, na drugi pa odpira nov pogled na pesnikovo ustvarjanje.

William SAROYAN:

PRIGODE
WESLEYA JACKSONA

Roman je izšel leta 1946 in je tako med prvimi leposlovnimi deli o zadnji svetovni vojni. Vendar pisatelju ni šlo toliko za opisovanje vojne, kot za intimnejši izraz vojne vihre. Avtor slikovito in nekoliko šaljivo opisuje zgodbe in prigode vojaka — prostaka Jacksona. Ta mora v mrzlem vojaškem svetu in trdih preizkušnjah z vsvo zagnanostjo iskati poti in toplino človečnosti in življenja v nesmiselnem in sprevrženem svetu vojašnic. Saroyan spretno niza prigode iz vojaškega življenja, ki so že same po sebi dovolj zanimive in šaljive, pod njimi pa se skriva vsa globoka moralnost in humanističnost romana naperjenega proti trpljenju, nesmiselnemu žrtvovanju, krivicam in nerazumevanju. Skratka: zelo živa, prijetno napisana, močno etična pripoved o mladem človeku in njegovih tovarših v posebnih mejnih stanjih druge svetovne vojne.

Johanes Mario SIMMEL:

NE VEM,
KAJ ME RADOSTI

Z romanom »Ne vem, kaj me radosti« iz zadnjega obdobja druge svetovne vojne je Simmel izpril svojo nardarjenost in stopil v vrsto sodobnih nemških pripovednikov.

Roman se dogaja na Dunaju. Sedmero ljudi je zasutih v kleti, kamor so se zatekli med letalskim napadom. Bomba je eksplodirala v hiši nad njimi tako, da je zatrpala izhod. Zdaj kopljejo, da bi se lahko rešili, z druge strani se bližajo reševalci... Sedmerica doživlja v sebi prebujanje novih moči, ki vodijo njihova dejanja in usodo do naglega izteka dogodkov. Doživetja so silovitejša kot v običajnih okoliščinah: mlada igralka doživi strastno združitev z voja-

skim ubežnikom, dvomeči duhovnik najde spet pogum in zaupanje v razrvanem srcu, stara gospa, polna predsodkov, pa spozna svoje napake in odkrije nov odnos do ljudi.

Drobroti, nasilje, sovraštvo, strah in vera, prepročina in fanatizem se v teh urah groze družijo in slednji pripelje te ljudi do svetlobe.

Iris NURDOCH:

NEPRIZNANA ROŽA

Pisateljica Iris Murdoch je med najvidnejšimi imeni sodobnega angleškega romana (v slovensčini že imamo njen Peščeni grad). Nepriznana roža sodi med njena poznejša, bolj umirjena in zrela dela. Roman je napisan skorajda v tradiciji klasičnega romana, in kritika ga je uvrstila med njena najboljša dela. Snov je vzela iz vrhnje plasti angleškega meščanstva, poglavitna vsebina pa so razmerja med ljudmi in etičnimi vprašanji, ki se porajajo v teh razmerah. Vendar roman ni poučen ali moralistično vsiljiv, temveč se bere kot lahкотna tragikomedijska o človeških slabostih in samoprevah.

Ivan MATIČIČ:

ŽIVI IZVIRI

Največja in najboljša dela je Ivan Matičič ustvaril med obema vojnima. Tako je v letih 1929 — 1930 pričela nastajati tudi ta njegova najobsežnejša in nedvomno tudi najpomembnejša literarna stvaritev. V romanu Živi izviri je Matičič prikazal nasilje italijanskega fašizma nad Slovenci in Hrvti v naših pokrajinah, ki so bile takrat v okviru fašistične Italije. K pisanju so ga neposredno spodbudili procesi in stroge kazni za slovenske in hrvaške rodoljube, s katerimi je hotelo fašistično sodstvo pravi tistem času v kraljevini osveščanje naših ljudi na ozemlju, ki je bilo po prvi vojni dodeljeno Italiji. V tedanjih jugoslovanskih razmerah takšno delo seveda ni moglo iziti, zato je pisatelj obtožujočo ost svoje pripovedi skušal prikriti in zatreti z dogajanjem izmišljenih imen in dogodkov.

Kljub vsemu pa pisatelj tudi po teh spremembah ni mogel najti založnika in se je moral odločiti za samozaložbo, kar je bilo takrat gotovo tvegano dejanje. Vendar je roman naletel na zelo ugoden odmev kritike; Matičič je zanj leta 1938 prejel celo prvo literarno nagrado tedanje Dravske banovine.

Tárpei VESSAS:

MOST

Roman o fantu in dveh dekletih, ki jima je komaj osemnajst let. Torvil in Aud,

odraščajoča mladostnika, sta otroka dveh sosedov, prijateljev, ki živita na robu stranega gozda, ob široki reki. Med mladima, ki so ju povezovale že prve otroške igre, se prebujajo globlja čustva, kar je tudi želja njunih staršev. Lepega dne pa mlada dva najdetata na sprehodu v gozdu pod kupom vejvaja mrtvega novorojenčka. Kmalu nato zalotita tam tudi otrokovo mater. To srečanje treh mladih — tudi Valborgi je šele osemnajst let — postane odločilno za njihovo nadaljnjo usodo. Torvil in Aud, ki živita pri starših v tplem in varnem zavetju, se ob tujem dekletu prvič dotakneta zunanjega sveta. Za las manjka, da se njuno dolgoletno prijateljstvo ne razbije, kajti Torvila — moškega — zamika tuj obraz, tisto neznano, ki je v njem samo še kot slutnja...

Valborg, ki je na robu življenja, pa se ob njem znova znajde in vzravna telo od prvega surovega udarca, čeprav bo ostala sama, ko odkrije, da si Aud in Torvil nista strica in brata, kakor je sprva mislila. Zgodba je globokega pomena, saj ne pripoveduje samo otipljivih dogodkov, temveč razkriva srkvinostne sile notranjega življenja človeka ob človeku, zlasti moškega ob ženski in ženske ob moškem...

misi-misi

Nekateri tako hite za svojimi cilji, da niti ne opazijo, kdaj so do cilja prispeli. — Sartre

Ni strašnejše puščave, kot je življenje brez prijateljev. GRACIAN

Obeduj s prijatelji, toda ne sklepaj kupčij z njimi.

Armenski pregovor

Rana, ki jo zada prijatelj, se nikoli ne zaceli.

Kenijski pregovor

Ne pričakuj od prijateljev, da ti bodo storili to, kar lahko narediš sam.

Ennius

Vsako spoznanje se prične z občutki. — Leonardo da Vinci

Tvoje najgloblje spoznanje je hkrati tvoja največja in izključna last. — Gerhard Hauptmann

Vsak mesec sem za leto starejši. — Kipling

Ko zbereš dovolj spoznanj, si prestar, da bi jih lahko uporabil. — Maugham

Ni je bolj strme poti na svetu, kot je pot do izobrazbe. — Marx

Svetovni dan zdravja 1977

(Gradivo, ki so ga pripravili strokovnjaki klinične bolnice za pediatrijo in drugi naši strokovnjaki)

Od bolezenskih nadlog, ki tarejo človeštvo, je zlasti pomembna velika skupina boleznij, ki jih povzročijo okužba z bolezenskimi klicami in jih s skupnim imenom nazivamo nalezljive bolezni. Predstavljajo kar 42 % vseh boleznij nasploh. Človeka spremljajo skozi vso njegovo zgodovino in so v starem, srednjem pa tudi v novem veku povzročale med prebivalstvom strašne pomore. Spominjamo se samo kuge, ki je v srednjem veku razredčila prebivalstvo Evrope tako temeljito, da je število ljudi šele v 19. stoletju zopet doseglo tisto raven, ki jo je imelo pred uničujočimi epidemijami. Veliko število žrtev pa so terjale tudi črne koze in kolera. To so seveda samo tri najbolj »morilske« bolezni z dolgega seznama nalezljivih boleznij, izmed katerih so nekatere bolj, druge pa manj zdesetkale človeštvo med njegovo že tako ali tako dovolj krvavo zgodovino.

Seveda se je človek v svojem večnem boju za obstanek skušal postaviti po robu tudi boleznim, ki so ga ogrožale. V starih zapisih beremo, da so bili tako poskusi zdravljenja, kakor po-

skusi, da se obvarujemo nalezljivih boleznij, vedno prisotni, žal pa seveda v glavnem brez uspeha. Človek je kmalu spoznal, da nekatere bolezni, predvsem tiste, ki se pojavljajo v velikem številu (epidemije), povzročajo »nekačaj« nevidnega, neznanega, kar je pa nevarno in usodno. Seveda se je tudi boriti proti nevidnemu in neznanemu res najtežje. Spoznanje, da ljudje, ki so preboleli neko nalezljivo bolezen in jo seveda tudi preživeli, kasneje ne zbole več za to boleznijo, je vodilo do prvih začetkov zaščite. Tako so že v starem veku na Kitajskem, v Indiji in Perziji umetno okuževali ljudi, da bi jih zaščitili pred črnimi kozami. Zdrobljene kraste kozavih bolnikov so zdravim ljudem dajali v nos ali usta. Kasneje so uporabljali kar gnoj iz gnojnih mehurčkov. Ljudje so zbolevali in če so bolezen preživeli, so bili kasneje pred njo zaščiteni. Seveda je bil to zelo grob in nevaren način in skoraj nič ne vemo o tem, koliko ljudi je takšno zaščito preživel. Variolacija (tako se imenuje ta način zaščite) se je uporabljala tudi še v 18. stoletju, a so jo pozneje opustili zaradi nevarnosti, ki jo je prinašala s seboj.

Za pravi začetek zaščite pred boleznijo s cepljenjem štejemo šele odkritje angleškega zdravnika Jennerja. Ta je med dolgoletnim opazovanjem in raziskovanjem odkril, da ljudje, ki so preboleli kravje koze — le-te so za človeka malo nevarne — ne zbolijo za črnimi kozami. Leta 1798 je svoje ugotovitve potrdil s tem, da je vsebino mehurčka na kozi pri bolniku s kravjimi kozami prenesel v ranico na kožo zdrave osebe. Ta človek ni zbolel niti za kravjimi kozami, niti pozneje za črnimi, ki so bile tedaj v Evropi in seveda tudi v Angliji še zelo razširjene. Ker se kravje koze imenujejo tudi variola vaccina, se je za cepljenje udomačil izraz vakcinacija, ki ga danes uporabljamo za vsa cepljenja. Uvedba cepljenja proti kozam je to bolezen dokaj uspešno izrinila iz Evrope, številna pa je ostala še do nedavnega tam, kjer cepljenja niso izvajali. Od Jennerjevega odkritja in do odkritja novih vakcin pa je vendarle moralo preteči še sto in več let. Vzrok je bil preprost. Tudi Jenner namerič ni poznal povzročitelja, a je z dobrim opazovanjem, sklepanjem in preizkušanjem prišel do svojega odkritja. Razvoj in silen vzpon bakteriologije v 19. stoletju, za kar gre hvala predvsem odkritelju mikroskopa Antonyju van Leeuwenhoeku v drugi polovici 18. stoletja, je dal človeštvu genialne moč, ki so odkrivali povzročitelje nalezljivih boleznij in pričeli s pripravami cepiv za zaščito ljudi. Od leta 1885, ko je Louis Pasteur odkril cepivo proti steklini, pa do 1976, ko so pripravili prvo cepivo proti virusni zlatenici (hepatitis B), je bilo odkritih, pripravljenih in izboljšanih vrsta cepiv, ki so pripomogla pomembnem deležu v boju proti nalezljivim boleznim.

Vsekakor lahko za največji uspeh vakcinacije štejemo praktično popolno iztrebljenje črnih koz. Res je, da smo še v januarju 1977 šteli en primer koz in tudi če bi jih bilo še nekaj ter bi do popolnega izkoreninjenja minil še določen čas, je to vendar le skoraj brez pomena v primeru z resnično ogromnim uspehom, ki ga je dosegla prodornost človeškega duha, vztrajnost, požrtvovalnost in solidarnost med ljudmi. Bolezen, ki je tisočletja mučila, iznakaževala in morila ljudi, se je končno morala udati. Čeprav so bile koze pregane iz Evrope (vmesnih primerov in sledečega manjšega števila boleznij tu ne upoštevamo) že pred mnogimi leti, so z nezmanjšano močjo razsajale po svetu in še leta 1967 so bile endemične v 33 deželah sveta, bolnikov pa je bilo v tistem času še 10-13 milijonov.

Tedaj se je pričela obširna akcija Svetovne zdravstvene organizacije, ki si je zastavila za cilj: iztrebiti koze. In ta cilj je tako rekoč dosežen.

Seveda vsa cepiva niso tako uspešna, vendar jih je še nekaj, predvsem tistih, ki naj zaščitijo naše najmlajše, ki po pomenu prav nič ne zaostajajo za cepivom proti kozam.

Varujmo se nezdod

(maj, junij, julij, avgust 1977)
Mlinar Štefka, zaposlena v TOZD Oplemenitilnica, na oddelku adjustirnica je pripravljala palete. Pri tem je le-ta padla in ji poškodovala desno nogo.

Vzrok: Nevaren način dela.
Potočnik Ivanka, zaposlena v TOZD Tkalcina, si je pri snemanju navitka na Unifilu poškodovala prst desne roke.
Vzrok: Naglica pri delu.

Lavsegger Ciril, zaposlen v TOZD Tkalcina, si je pri snemanju blagovnega valja poškodoval levo nogo.

Vzrok: Nevaren način dela.
Lazarova Pandurka, zaposlena v TOZD Predilnica si je pri čiščenju komore poškodovala kazalec leve roke.
Vzrok: Nevaren način dela.

Abramovič Katica, zaposlena v TOZD Predilnica, si je pri čiščenju predilnega stroja poškodovala kazalec desne roke.

Vzrok: Nevaren način dela.
Aljancič Jože, zaposlen v TOZD Konfekcija, si je pri popravilu šivalnega stroja poškodoval komolec.
Vzrok: Slabi ključi.

Toporiš Alojz, zaposlen v TOZD Tkalcina, si je pri vezanju jermena poškodoval dlan leve roke.

Vzrok: Nevaren način dela.
Meglič Anton, zaposlen v TOZD Tkalcina, si je pri popravilu strojnega dela zadrl drobec v levo oko.
Vzrok: Naglica pri delu.

Mušinovič Vilham, zaposlen pri izhodu iz belilnice padel v TOZD Oplemenitilnica je in si poškodoval mezinček leve roke.

Vzrok: Naglica pri delu.

Kadrovske novice

V času od 1. 8. do 31. 8. 1977 so v našo delovno organizacijo prišli naslednji delavci:

v TOZD Predilnica:

Smolej Lucija
Kopše Jožica

v DSSS:

Perko Ema, pripravnica
Knavs Majda, pripravnica
Mohar Marija, pripravnica
Lestvik Angela, pripravnica
Kališnik Teodor iz JLA

V istem času pa so našo delovno organizacijo zapustili naslednji delavci:

samovoljno:

Subotič Stojica
Kasupovič Emina
Karišik Mesud
Zlorubovič Milan
Štrukelj Valentina
Repinc Ana
Gorgijeva Dobrila

sporazumna odpoved:

Lazareva Pandurka
Pazler Cveta

pravilna odpoved:

Markun Alenka
Kamič Marija

invalidska upokožitev:

Fartek Lovrenc

v JLA:

Šabič Asim

v pokoj:

Makarov Mirko

Naše mamice

Biberovič Zilka je 10. junija 1977 rodila dečka, Ropret Jožefa 1. avgusta deklico, Jovanova Jagoda 2. avgusta deklico, Mulalič Hajra 12. avgusta dečka, Georgievskaja Ljuba 14. avgusta deklico, Dimitrijevič Pavlinka 23. avgusta dečka, Perič Nika 28. avgusta dečka, Ahačič Marija 4. septembra dečka in Ropret Vida 8. septembra dečka.

Vsem iskrene čestitke in obilo veselja želi

Uredništvo

Pravilna rešitev nagradne križanke

H	O	T	E	L	M	A	T	E	R	A	D	A	V	P	O	R	E	C	U				
B	R	V	L	I	E	M	I	L	D	L	R	S	O	D	R	A							
J	A	D	R	A	N	S	V	O	M	O	R	J	E	J	E	Š	V	O	T				
D	O	L	A	N	I	T	A	D	I	A	N	A	A	M	O	R							
O	P	O	R	O	K	A	Z	A	N	I	Č	L	J	I	V	J	R	I	M				
P	O	L	I	P	R	K	I	A	L	O	B	J	A	V	E	M	I	T	I				
A	N	T	U	R	A	R	T	U	I	N	K	L	E	R	A	T	I	R	A				
L	J	P	S	I	A	R	O	T	O	V	Ž	I	L	I	A	D	A						
C	A	P	E	T	O	W	N	E	D	I	N	E	C	A	L	E	N	V	A	L	O	N	
I	V	A	R	L	E	D	A	J	A	K	I	E	A	V	B	A	G	I	D	O	N		
P	A	M	U	L	E	T	T	S	A	T	A	N	S	K	I	P	A						
P	F	A	M	U	L	E	T	T	S	A	T	A	N	S	K	I	P	A					
L	O	L	I	T	A	P	O	N	O	R	N	A	M	A	A	A	S	E	N				
V	R	T	I	N	E	C	I	N	T	E	R	J	S	K	I	P	A	R	E	D	O		
A	O	S	A	I	N	E	R	C	I	J	A	L	A	L	H	P	P	V					
L	K	O	N	R	A	D	I	C	O	S	V	I	L	A	A	L	A	D	I	N			
A	K	N	A	O	N	I	S	T	A	F	A	L	U	N	P	I	R	A	N				
G	R	V	R	V	A	L	I	H	E	A	K	A	R	V	D	A	R	S	K				
V	O	G	I	B	A	N	J	I	T	R	A	A	B	E	R	O	N	S	R				
N	A	Z	I	V	O	J	E	R	O	R	A	N	O	T	O	N	A	V	T	O			
A	R	A	B	E	S	K	E	A	N	A	D	A	N	J	A	A	G	T	O	P			

»Tržiški tekstile« — glasilo delovne organizacije BPT — ureja uredniški odbor: Avgustin Liljana, Rožič Ana, Težak Franc, Urbančnik Jelko, Cerar Franc, Pretnar Rika, Klemenčič Majda, Ravnik Marija, Ličan Jelka, Perko Vili, Gregorc Franc. Glavni in odgovorni urednik Furlan Janez. — Naslov uredništva: BPT Tržič 64290, telefon 50-340 int. 90. Tisk GP Gorenjski tisk Kranj v 1350 izvodih. — Glasilo izhaja enkrat mesečno. List dobijo člani kolektiva brezplačno. — Glasilo je po 7. točki I. odstavka 36. člena Zakona o obračunavanju proizvodov in storitev v prometu, Uradni list št. 33/72, prosto plačila prometnega davka.

Foto-vest

V TOZD Predilnica so pričeli z montažo štirih flajerjev Krušič TG-3 s 96 vreteni

Nagradna križanka

				ZAČETEK ABECEDE	NEMSKI RAKETNI KONSTR. WERNER	PREBIVA- LEC TRAKIJE	VSE V REDU (AMERIKA)	KEM. ZN. ZA BARIJ	TOVARNA V SARAJE- VU	SOUTH	Sest. G. U. Risal. H. D.	TIP TKAL* SKEGA STROJA SAURER	EKVINOK- CIJ	SOLMI = ZACIJSKI ZLOG	HRVAŠKI VEZNIK	VPRAŠAL- NICA	ZNAN SLOV. KUHARSKI MOJSTER	PAPEŽE- VA PALACA V RIMU	RUDOLF LAJEVEC	NAPAKA, POMANJ KLJIVOST		
				HURIKAN, VRTINČAST VIHAR							SMRDAK	VRH V KARAVAN- KAH 1				MENIČNI POROKI MEMORIJA						
				PREDLOG OSKAR KLOBUČAR			PRIPADNI JUŽ AMER. INDIJAN PLEMENA	TOVARNA V KRAJNJU JEZERO V JV. AFRIKI								ELEKTR. MORSKA RIBA KEM. ZN. za uran					2. ČRKA ABECEDE AVT. OZN. NOVI SAD	
												SAMO = GLASNIK	ALPINIST. ODSEK			OKRASNI KAMEN						UDELEŽ. ALPINIST. ODPRAVE KARAKORUM
PREDLOG		OKRAJŠ. ZA MISTER	RIMSKA 1	ŽENSKO IME				KEM. ZN. ZA DUSIK Bajeslovni potopljeni OTOK		KEM. ZN. ZA MANGAN			MOKROTA SO = GLASNIK					AVT. OZN. BELGIJE ENI IN DRUGI				
PRISTAN. MESTO OČE GEJSKEM MORJU				SAMO = GLASNIK PRITOK RENA V ŠVICI	ZIDOVSKO M. IME NEKDANJI TURSKI ČASTNIK					BEOTIJC MLI = METER			VEČJE SKUPINE GLASBEN INSTRUM. GLASBE	OSEBA IZ BIBLIJE GL. MESTO KALIFORN.								
NEMŠKA DEMOKR. REPUBL.			REPUBLIKA V Z. AFRIKI kdor oprav agitacijo		AHACIČ TOMAŽ OSEBNI ZAIMEK			Medžimur. Trikotaža Čakovec Slaven, lovec v gr. mitol.					DEL OBRAZA MOŠKO IME					KEM. ZN. ZA BROM AVT. OZN. REKE				
ORANJE		DOLGOR. PAPIGA NORD					Naseljena TRŽIŠČEM. Ptič s štr. KLJUNOM					Domača pritrilnica ITALIJAN. RTV		OKUSEN MORSKI RAK TOMOŠOV AVTO								
ANGLEŽ. KEMIK, NOB. NAG. (Frederick)										URED = NIŠTVO KOSMAČ LOJZE												
TELEVIZI- JA		LJURKOV. MOŠKO IME HRVAŠKEM ZAGORJU			Zdravilna rastlina OBRNI (srbohrv.)							TU JE MOŠKO IME						VEZNIK RIMSKA 100				
OSEBNI ZAIMEK		KAZALNI ZAIMEK RIMSKA 5		OSNOVNA ORGANIZ. SAMO = GLASNIK	KORALNI OTOKI ALIČ PETER							PEVKA JOSIPA KEM. ZN. ZA KISK						1000 KG ČE				
TEKMECI				SMUČAR. CENTER nad Bovec Ljubkov. 7. ime						OBELJENA SMREKA	OSVOBOD. FRONTA ROMARSK. KRAJ MUSLIM.			TONE MOKOREL OŽINA NA MALAKI				SOSEDN. ČRKA KEM. ZN. ZA FOSFOR				
ŽARKO KAVEC		TUKAJ MESTO V ČRNI GORI		VELIKI MADAR. KNEZ ESKIM. KOČA IZ SNEGA						ENAKI ČRKA VRSTA MOTO SPORTA		POLT	PRILOČNO MOČNO									
SAMO = GLASNIK	MOČNE DLAKE				NAJMANJ. DELECKEM. ELEMENT	VRSTA SPORT. SOVJET. AVTO							MANJŠA TUJA DEN. ENOTA Plovna reka v SFRJ					OTTO REINER PRESTOL				
4. ČRKA ABECEDE	Prvotna oblika izvirnik Brezglokih piščica						VESOLJ. VOZILO LASTNO- ROČNO							NAŠE GLASILO BITKA BORBA					SAMO = GLASNIK VRTNE LOPE			
T T	OSWALD TYNER PLANIN. DRUŠTVO		JOŽE LAVSEGAR AVT. OZN. TETOVA	PREBIVAL. SOSEDNJE DRŽAVE STANE MANCINI										PLAVALC. PETRIČ AVT. OZN. TURČIJE								
ČLOVEŠ- KA RIBICA					POLJSKA REKA AR					NIČ	NEWTON	100 SOGLAS- NIK					OSKAR TRATNIK AMPER		PREDLOG			
IGRALEC VALIČ			T T	MATI			VODJA HIMALAJ ODPRAVE Karakorum															

Izžrebani reševalci

Od 52 rešitev nagradne križanke je bilo 31 pravih, žreb pa je določil naslednje dobitnike nagrad:

1. nagrado 100,00 din prejme **KUHAR Dora** iz TOZD Konfekcija
2. nagrado 80,00 din prejme **DROBNIČ Rado** iz TOZD Oplemenitilnica
3. nagrado 60,00 din prejme **MEGLIČ Marjan** iz DSSS
4. nagrado 40,00 din prejme **MARTIČ Magda** iz TOZD Predilnica
5. nagrado 20,00 din prejme **PERČ Milena** iz TOZD Oplemenitilnica

Uredništvo

Humor

»Pa misliš draga, da oče ne bo napak razumel, če ga prosim za tvojo roko?«

»Vaša pisma so pa vsak dan boljše sestavljena, tovarišica Mica.«

»Zelo me veseli tovariš direktor!«

»Res je, kmalu bo prišel dan, ko bomo lahko odposlali prvo pismo!«

»Ali sedaj verjameš, da ni fatamorgana?«

»Poglej, kako so ljubeznivi, še sedaj nama mahajo.«

»To so prvi čevlji, ki me resnično ne tiščijo«, je dejala vsa srečna Pepca.

»Oprostite, spoštovana stranka, saj vendar stojite v škatlji iz katere sem pravkar vzela čevlje.«

Mala Monika ni hotela iti v šolo.

»Kaj je s teboj«, jo je vprašala mati.

»Ne počutim se dobro.«

»Kje pa, otrok moj?«

»V šoli«, je kot iz topa odgovorila Monika.

**Dopisuj
v svoje
glasilo!**